

MAGYAR HÍR

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta”

BUDAPEST
Postafiók 151.

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.
Felelős igazgató: FOLLMANN GÉZA
Törvényezéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárlás Elemér**

Calinescu miniszterelnök beszéde a fővárosi munkásság ünnepén

**A munkásság áldozathozatala a hadfelszerelés érdekében.
A kormány eltökélt magatartása**

Bucurestiből jelentik: A fővárosban május elsején tartották meg a szakmai céhek első nagygyűlését, az Aro-mozi nagytermében. Az ország minden részéből megjelentek a kongresszuson a munkások és a magántisztviselők képviselői. Jelen voltak a kormány részéről Armand Călinescu miniszterelnök, valamint Bujoiu, Ralea, Slavescu, Marinescu, Titeanu miniszterek.

A kongresszus első szónoka Ralea Mihai munkaügyi miniszter volt, aki a munkásmozgalmak ismertetése után felsorolta azokat a reformokat, amelyeket a kormány a dolgozó rétegek érdekében megvalósított.

Ezután a munkásság képviselőinek beszédei következtek, amelyek elhangzása után a kongresszus határozati javaslatot fogadott el.

A határozati javaslat mindenekelőtt a kongresszus hódolatát fejezte ki az ország első munkása: *Ófelsége II. Károly király és Mihály nagyvajda* előtt, hálás elismerését tolmácsolta Călinescu miniszterelnök és kormánya iránt, majd Ralea munkaügyi minisztert köszöntötte.

A határozati javaslat ezután az általános nemzetközi helyzetre való utalással kimondta, hogy mindazon céhek, melyeknek tagjai a kongresszuson résztvettek, önként felajánlják egy napi fizetésüket hadfelszerelési célokra és az ország határainak megerősítésére. A nagygyűlés felhívással fordul az ország ipari és kereskedelmi vállalataihoz, azok alkalmazottaihoz, az önálló mesterekhez, stb., hogy egynapi fizetésüket szintén ajánlják fel nemzetvédelmi célra.

A miniszterelnök beszéde

Majd Armand Călinescu miniszterelnök emelkedett szólásra, aki a következőket mondotta:

— A régi, rejtkehelyeken megbújó május elseji ünnep helyett ma nyílt, felemelt homlokkal, szabadon ünnepli az ország munkássága a munka napját. Az 1938 február 27-iki alkotmány keretében, amit a régi, állítólagos demokratikus részmek nem tudtak megvalósítani, az új, tekintélyi alapon álló rendszer megteremtette: a munkásság egységét és meg fogja valósítani a munkásság népjóléti intézményeit.

— Mindez nem lett volna megvalósítható, ha *Ófelsége II. Károly király* nem gondolt volna erre és nem lett volna napi gondoskodásának legfontosabb pontja a hön szeretési romániai munkásságnak helyzete. Az ő kimeríthetetlen és fáradhatatlan állandó gondoskodásának köszönhető az eddig megvalósított munkásjóléti intézmények és a folyamatban levő nagyvonalú tervek.

Hangsúlyoznom kell egy tényt, — folytatta Călinescu miniszterelnök, amely kétségkívül országzerte nagy visszhangot fog kelteni. Ezen a kongresszuson a munkásság leghivatottabb képviselői azzal adták tanujelét hazaszeretettüknek s az ország szabadsága és a nemzet jövője iránti gondosságunknak, hogy ünnepélyesen kijelentették: áldozni akarunk szűkös keresményünkből a hadsereg felszerelésére. Ugy is mint miniszterelnök s ugysis mint honvédelmi miniszter mély megindultsággal mondog ezért köszönetet. Igen, uraim. A haza megvédésére nemcsak, hogy minden áldozat

tot meg kell hoznunk, hanem állandó éberséggel kell résen állanunk.

Egy szomszéd állam sajtójában Románia ellen irányuló követeléseknek adtak hangot mostanában. Azt is mondják, hogy ezeket a követeléseket más hatalmak is támogatják. Az ilyen megnyilvánulások nem alkalmasak arra, hogy a jószomszédi és baráti kapcsolatok megteremtését le-

hetővé tegyék, pedig ezeket mi őszintén óhajtjuk. Az ilyen módszerek nem alkalmasak arra, hogy tisztázzák a helyzetet. Azért határozottan kijelentem: *egyetlen idegen hatalom illetékes képviselője se tett nekünk soha sugalmazás formájában sem javaslatot arra, hogy az ország területével kapcsolatban áldozatot hozunk.* Sehhol se láttunk és nem éreztünk biztatást az ilyen irányú igazgá-

Esküt tettek a Nemzeti Ujjászületési Front gárdájának parancsnokai és vezérkari tagjai

Calinescu miniszterelnök beszélt az eskütétel alkalmával a gárda hivatásáról

Bucurestiből jelentik: Kedden délután öt órakor, a képviselőház termében, Călinescu miniszterelnök jelenlétében tették le az esküt a Nemzeti Ujjászületési Front gárdájának tartományi parancsnokai és vezérkari tagjai, Gheorghescu tábornok a Front gárda-parancsnokának üdvözlő beszéde után Călinescu miniszterelnök emelkedett szólásra és többek között a következőket mondotta:

— A Nemzeti Ujjászületési Frontjának gárdája nem a multbeli pártok, hasonló szervezeteinek mintájára alakult meg, aminthogy maga a Front sem úgynevezett pártszervezet, hanem szellemi mozgalom, amelynek az a hivatása, hogy a nemzeti egység szellemét megszervezze. A Nemzeti Ujjászületési Frontjának tanácsa nem párt-

sokra. Sőt ellenkezőleg állíthatom, hogy a román kormány politikája, — amely a méltóság és az ország területi épsége megvédésének a politikája — mindenütt a legteljesebb megértéssel találkozott. S ami még ennél is több: Voltak vezető idegen államférfiak, akik azt mondták nekünk, hogy ha mi nem foglaltuk volna el ezt az álláspontot, ők ajánlották, ők sugalmazták volna nekünk.

Azért minden félreértés elkerülése végett ki kell jelentenem: Románia jószomszédi és baráti kapcsolatokat kíván fenntartani az öt környező országokkal. Románia kész arra, hogy megerősítse ezeket a kapcsolatokat közművelődési és gazdasági téren is. *Mihelyt azonban valahol kísérlet jelentkezik, amely határainkat érintené, az a mi leghatározottabb, rendíthetetlen ellenállásunkba fog ütközni.*

S ez a politika nemcsak a kormány, nemcsak egy csoport politikája, hanem az egész ország politikája: nemzeti politika.

Aldozathozatal a hadfelszerelés érdekében

Megmondtam már más alkalommal is: Az előttünk járt nemzedék teljesítette küldetését: megvalósította a nemzeti egységet. A mi nemzedékünknek kötelessége megvédeni azt. Ellenállásunk megnyilatkozott abban a lendületben, amelylyel tartalékosaink a behívó szóra kaszárnyáikba siettek. S lelkeségünk legmagasabb megnyilvánulása az a mozgalom, amely most mindenfelé megindult és amely hozzájárulást ajánl fel a honvédelem céljaira.

A napokban egy öreg parasztember járt fönn nálam és zsebkendőjéből egy gyűrt régi ezerleies bankót göngyölve ki, ezekkel az egyszerű szavakkal tette le irászatolmra: A hadsereg számára. És most önök, munkások tesznek hasonló nyilatkozatot. E megnyilatkozás után joggal jelenthetem ki: Az ország lelkiileg mindenre fel van készülve. Az ország ma egységes. És aki azt hiszi, hogy fel tudja támasztani a régi ellentéteket, amelyek kibebíthetnek a nemzet elszántságát és munkarejét, mélyen csalódik.

És anyagi tekintetben is fel vagyunk készülve. Azok, akik mostanában katonai kiképzésük kiegészítése céljából bevonultak, új hadfelszerelésünk megismerése után lelkesen, a nagyobb biztonság érzésével távoztak.

A miniszterelnök *Ófelsége* a király éltetésével fejezte be nagyhatású beszédét.

A nagygyűlés résztvevői ezután menetszlopba fejlődve díszfelvonulást rendeztek a királyi palota előtt. *Ófelsége* a palota jobbszárnyának erkélyén állva fogadta a tisztelgő elvonulást.

tanács, ahol egyéni érdekeket vitatnak meg, hanem az ország vezető személyiségeinek gyűlékezete, akiket — parlamenti híján — időről időre hívnak össze, hogy tájékoztassák őket a nagylomproblémákról.

— A Nemzeti Ujjászületési Front gárdájának tevékenysége sem olyan, mint a régi pártok hasonló szervezetei volt, mert küldetése nem az, hogy mások ellen harcoljon, hanem az, hogy a polgári nevelést és erkölcsi fegyelmet fejlessze és terjessze.

Călinescu miniszterelnök ezután megköszönte Gheorghescu tábornoknak, a Front gárdaparancsnokának üdvözlő szavait és azt a meleg együttérzést, amelyet *Ófelsége II. Károly királlyal* szemben kinyilvánított.

„Magyar Nők Lapja“

Szépirodalom.

Művészet.

Divat.

Modern kézimunka és gyermeklap melléklettel, megjelenik havonta háromszor. E pompás kivitelű legszebb magyar folyóirat, új és kiváló írók és írónők ragyogó sorát hívta meg, hogy tolluk és tehetségük tüzeit állítsák a magyar család, a magyar otthon és a magyar nő szolgálatába.

A „Magyar Nők Lapja“ bensőséges barátja minden családjának, segítő társa és irányítója minden magános nőnek és ifjú hölgyek gondolkodásának.

A hit és tiszta szellem vezeti a Magyar Nők Lapja hasábjain megjelenő nagyszerű írógárdát, mely Papp Jenő kiváló író és a rádió volt közkezdvelt krónikása irányítása mellett még Harsányi Zsolt, Zilahy Lajos, Kodolányi János, Bókay János, Ignác Rózi, Nyírő József, dr. Hosszu Zoltán (színművész és kiváló humorista), Hunyady Sándor, Babay József, K. Lányi Firoka, Hóry László és Nyírő László kiváló erők munkáival fogja gyönyörködtetni olvasóit.

Regényei meglepőek és versei mindig a legjobbak. Ajándék akciói továbbra is teljes mértékben folytatódnak.

A „Magyar Nők Lapja“ vezetősége becsülettel igyekszik beváltani minden szavát, hogy megteremtse a tisztességet, a szépséget és a költészet csodálatos egységét a társadalom részére. Komoly érdeklődők kérjenek 9 lei postabélyeg beküldése ellenében három példányos mutatónyiszámot.

Megrendelési hely:

TÖRÖK JÁNOS Oradea, Căsuța poștală 47.

Értekezletet tartottak a Szamos-tartomány megyefőnökei

Kolozsvárról jelentik: A tartományi kormányzat épületében tartották meg értekezletüket Szamos tartomány megyeinek prefektusai, dr. Tataru Coriolan királyi helytartó elnöklété mellett. Az értekezleten részt vettek Hodor Viktor tartományi vezérkari, dr. Joe Gherman tartományi közigazgatási vezérfelügyelő, Enescu Manole ezredes Kolozs megye, Georgescu ezredes Bihar, Medra Viktor Naszód, Petrescu ezredes Szamos, Crisan Emil ezredes Marmaros, Oprita ezredes Szilágy, Coman Simion, Szatmár megye prefektusa, ezenkívül pedig részt vettek a tartomány közigazgatási szervezetének osztályfőnökei, így dr. Octavian Pop, Vasile Michis, Ioan Filip, Emil Coconeti, Ionel Ianul, dr. Mihail Marina.

Az értekezletet Tataru Coriolan tartományi helytartó megnyitó beszéde vezette be. Nyitó beszédében a királyi helytartó elősorban köszönetet mondott a résztvevők megjelenésért és ismertette az értekezlet összehívásának indító okait és egyben leszögezte, hogy az értekezlet során felmerülő kérdések megtárgyalása lényegesen megkönnyíti majd a felmerült feladatok megoldását.

— Az új pénzügyi évvel egyidejűleg — mondotta a tartományi kormányzó — a megvalósítás programjának végrehajtásához fogunk. Mindazok a szépen kidolgozott tervek, amelyek Szamos tartomány vezetői részéről történt gondoskodás alapján bekerültek a megvalósításra váró tervek közé, csak úgy válhatnak kézzelfogható tényekké, ha minden erőnkkel munkálkodni fogunk azok megteremtésén. Eppen ezért a megvalósítás nehéz munkáját vállaló szerveket át kell haszna az a kötelességérzet és egységes tenni akarás, amely képes lesz majd a terveket tető alá is hozni. Ebben a munkában a legnagyobb szerep a megyefőnökökre vár s ezért hívom össze a mai értekezletet.

— A csüggedt kezdeményezés, elszigetelt erőfeszítések és dinamikai erő nélküli megmozdulásoknak nem is lehet eredménye a közösség életében. A vezérünk legyen tehát az egységes közreműködés. Ezt lépcsőzetesen építhetjük ki. A királyi helytartó a prefektusoknak továbbítja, kik viszont alantass közvegyekkel közlik azt végrehajtás végett. Ez tulajdonképpen a sejt rendszer, amelyen egy állam nyugszik.

— Minden figyelmünket a falu felé kell fordítanunk. A szolgabiroknak meg kell látogatni a falvakat és felül kell vizsgálni a falvak közigazgatási ügymenetét.

Beszédének további részében kitért a tartományi kormányzó a legutóbbi felülvizsgálati utjának tapasztalataira és sajnálattal állapította meg, hogy Szilágy- és Szatmár megyékben két szolgabiro egy éve nem látogatta meg a hatásköre alá tartozó falvakat.

— Valószínűleg ez az eset több helyen is előfordult, csak még nem szereztem tudomást róla. Felhívom a szolgabirok figyelmét arra, hogy ezeket az ellenőrzéseket a jövőben szigorúban végezzék, mert a hanyagságot nem tűröm.

Beszédének további részében azután kitért a tartományi kormányzó, mik a kötelességei a jó szolgabiroknak, hogy lelkiismeretesen láthassa el az állam vezetői által reá rótt kötelességeket.

Tataru Coriolan királyi helytartó bevezető szavai után Hodor Viktor tartományi vezérkari egyes közigazgatási kérdéssel kapcsolatban

kért felvilágosítást az egybegyűltektől. Gherman Joe dr. tartományi vezérfelügyelő pedig utasításokat és felvilágosításokat adott a helyszíni felülvizsgálatokkal kapcsolatban.

Az értekezlet nagy általánosságban megállapította, hogy a tartomány lakossága nyugodtan várja kötelességét és dolgát, a közhangulat cse-

A magyar miniszterelnök és külügyminiszter hazaérkezése Berlinből

Csáky István gróf külügyminiszter a németországi látogatásról beszámolót mondott a külügyi bizottságban

Budapestről jelentik: Gróf Teleki Pál magyarországi miniszterelnök és Csáky István gróf külügyminiszter szerdán reggel 8 óra 55 perckor négy napos berlini utjáról hazaérkezett Budapestre. Az államférfiakat a keleti pályaudvaron Homan Bálint vezetésével a kormány, tagjai, a felsőház és képviselőház elnökei és alelnökei, a budapesti olasz és német követ és számos más politikai és társadalmi előkelőség fogadta. A pályaudvar üvegcarnokában Homan Bálint váll- és közköztudatügyi miniszter üdvözölte a hazaérkezett államférfiakat és határozottan röszacsokot nyújtott át gróf Teleki miniszterelnök feleségének. A magyar és német zászlókkal a virágokkal díszített váróteremben báró Vay László, a Magyar Élet pártjának vezetője köszöntötte a hazatért minisztereket. Üdvözölő beszédére Teleki Pál miniszterelnök válaszolt. Meltatta a berlini ut jelentőségét, hangsúlyozta, hogy a német és magyar kormány az egymás iránti legteljesebb bizalom szellemében dolgozik tovább.

Budapestről jelentik: A képviselőház külügyi bizottságát szerda délutánra ülésre hívták össze.

Új választásokra készülnek Magyarországon

Beszélnék Bethlen István grófnak a politikai életből való visszavonulásáról

Budapestről jelentik: A választókerületek új beosztásáról szóló rendelet szövege megjelent a hivatalos lapban. A törvényintencióinak megfelelően az új képviselőházba tízosa választással 125 képviselő egyéni választás révén, 135 pedig listaszavazás útján kerül be.

A „Magyar Szó“ című lap jelentése szerint a keresztény párt a kormánypárttal választási egyezményt kötött. Politikai körök véleménye szerint a házfelosztásra csütörtökön kerül sor.

A „Pesti Ujság“ értesülései szerint kormányparti körök mozgalmat indítottak annak az érdekében, hogy gróf Karolyi Gyulát rábírák a politikai életbe való visszatérésre. Más hírek arról számolnak be, hogy Bethlen István gróf, volt magyar miniszterelnök szintén teljesen visszavo-

des és nyugalmi honol a tartomány egész területén.

Később a tartomány egyes ügyosztályainak a vezetői nyújtottak felvilágosításokat egyes folyamathatban levő munkálatokkal kapcsolatban. Délután hat órakor pedig Tataru Coriolan dr. teán látta vendégül az értekezleten résztvevő megyefőnököket és ügyosztályvezetőket.

Nagyváradon hivatalból törli a bíróság a tévedésből revízió alá került személyeket

Nagyvárad. Saját tud. Több ízben foglalkoztunk azzal a tévedéssel, amely a revízió alá került állampolgárok névsorának összeállításánál történt. Ugyanis a névsorba igen sok keresztény is bevettek, akik így annak a veszélynek voltak kitéve, hogy irataik be nem mutatása esetén törlik az állampolgársági névjegyzékből. Miután a töröltek névsorát a járásbíróság kifüggesztés végett a városhoz áttette, azt egy felekezeti bizottság vizsgálta felül és mindazokat, akik keresztényeknek talált feljegyzte és ezek névjegyzékét a város tegnap átküldte a járásbírósághoz. A városi közigazgatási osztályának vezetője kérte a járásbíróságot, hogy hivatalból törölje a tévedésből felvett neveket.

Festiu bíró kijelentette, hogy ő maga hivatalból rendelkezik, hogy ezekre vonatkozó korábbi intézkedése hatályát veszítse. Így azután a névsorban szereplőknek semmiféle keresetet vagy felebezést nem kell benyújtani.

A város közigazgatási ügyosztálya különben lépéseket tett azokra vonatkozólag is, akiknek nevével nem tudta a bizottság megállapítani, hogy milyen felekezethez tartozik. Súlyos alpolgármester intézkedésére az egyházak elvállalták az általuk ismertett névjegyzék felülvizsgálását és dr. Oros ügyosztályfőnök a névjegyzéket átküldi az összes egyházakhoz, akik azonnal megejtik annak felülvizsgálását.

Ezen az ülésen Csáky István gróf külügyminiszter beszámolót mond.

A német kormány hivatalos közleménye a magyar államférfiak látogatásáról

Berlinből jelentik: A magyar államférfiak berlini látogatásáról kedden a német fővárosban az alábbi hivatalos közleményt adták ki:

A magyar államférfiak hivatalos látogatása a mai nappal befejeződött. A tárgyalásokon, amelyek Teleki magyar miniszterelnök, Csáky magyar külügyminiszter, a birodalmi vezér, Ribbentrop külügyminiszter, Göring vezértábornok és Hess, a Führer helyettese között folytak, nyíltan megbeszéltek a Németországot és Magyarországot érdeklő összes időszerű kérdéseket, majd megvizsgálták az európai helyzetet, amelynek során a felfogások teljes azonosságát állapították meg. Azok az ünnepek, melyeket a magyar államférfiak németországi látogatása során rendeztek, hozzájárultak a német-magyar barátság kimélyítéséhez.

Colonna herceg, Róma kormányzója a magyar fővárosban

Budapestről jelentik: Colonna herceg, Róma kormányzója, aki kedden feleségével Budapestre érkezett, szerdán délelőtt megkoszorúzza a Hősök Emlékművét, majd látogatást tett a berlini utjáról hazatért Teleki miniszterelnökknél, s a kormány több tagjánál. Délután Colonna herceg meglátogatja a Nemzetközi Vásárt. Csütörtök délelőtt Horthy kormányzó kihallgatáson fogadja Colonna herceget.

Roosevelt elnök jövő vasárnap válaszol Hitler kancellárnak

Konkrét tárgyalási formát ajánl fel a vitában álló kérdések megoldására

Newyorkból jelentik: A *Daily Telegraph* jelenti, hogy Roosevelt a jövő vasárnap a rokantak szövetségének közgyűlésén fog válaszolni Hitler beszédére. Az elnök ebben a beszédében újabb kérdéseket fog intézni a német államfőhöz és a jelentés szerint módot fog találni arra, hogy konkrét tárgyalási formát ajánlhasson fel Hitlernek. Amerikában nagy várakozással néznek a beszéd elébe, amely a közvélemény szerint az egyedüli mód a feszültség levezetésére és a világbékéhez vezető tárgyalások megkezdésére.

Az angol alsóház ellenzéke a Szovjettel való megegyezést sürgeti

Londonból jelentik: Az angol alsóház keddi ülésén *Atlee* úrnagy, az ellenzék vezére ismét kérdést tett, hogy adhat-e a miniszterelnök tájékoztatást a Szovjettel folyó tárgyalások eredményéről. *Chamberlain* miniszterelnök válaszolta, hogy néhány hét óta folynak a tárgyalások a két kormány között. Javaslatok és ellenjavaslatok állnak egymással szemben. A tárgyalások még folynak s addig nem lehet ezekről nyilatkozni, míg valami eredmény ki nem alakul.

Atlee azt vetette közbe, hogy a tárgyalások elhúzódása miatt a közönségben nagy a nyugtalanság.

Chamberlain erre így felelt:

— Nem tehetek róla, hogy egyesek mit gondolnak. Nem hiszem, hogy *Atlee* urnak az lenne a szándéka, hogy nekünk e tárgyalások nyugodt levezetésében nehézséget okozzon.

Erre *Wegdwood* munkáspárti képviselő tett kérdést: „Egyáltalán meg akarja-e kötni az angol kormány a Szovjettel az egyezményt?”

Chamberlain miniszterelnök ideges élénkséggel válaszolt:

— Hát hogyan akaránk! De most éppen arról van szó, hogy milyen formát adjunk az egyezménynek.

A szovjet háromhatalmi szövetséget javasol

Londonból jelentik: Az *Evening Standard* az angol kormány és a Szovjet közötti javaslatok tartalmáról ad beavatott körökre hivatkozva ismertetést. Eszerint az angol kormány javaslata az, hogy a Szovjet az angol mód szerint szintén ajánljon fel szavatosságot a vele határos európai államok függetlensége biztosítására. Erre a Szovjet ellenjavaslata az, hogy Anglia, Franciaország és a Szovjet kössön egymással háromhatalmi szövetséget. Aztán ez a szövetség együtt nyújtson biztosítékot nekünk a Szovjettel határos kelet-európai államoknak, de Belgiumnak, Hollandiának és Svájcnak is.

Litvinov szovjet-külgügyminiszter találkozása az angol és francia külügyminiszterekkel

Londonból jelentik: A *Daily Express* értesülései szerint május 15-én fontos tanácskozások lesznek Genfben *Bonnet*, *Halifax* és *Litvinov* között. A tárgyalások során a Szovjetnek az új védelmi szövetségben való közreműködéséről lesz szó.

Varsóból jelentik: A *Kurjer Varsanszki* moszkvai jelentése szerint *Litvinov* Svédországon keresztül Londonba utazik. *Litvinov* május 5-én és 6-án találkozik *Lord Halifax* és *Bonnet* francia külügyminiszterrel, hogy befejezze velük a folyamatban lévő tárgyalásokat.

Weigand francia vezérkari főnök a török államfőnél. — A török külügyminiszter Törökország semlegességéről nyilatkozott

Isztanbulból jelentik: *Izmet Inonü* török államfő kedden kihallgatáson fogadta *Weygand* francia tábornokot. Délben a török vezér-

kar főnöke *villásreggelit* adott *Weygand* tábornok tiszteletére.

Párizsból jelentik: *Saraciglu* török külügyminiszter nyilatkozott Törökország külpolitikájáról az *Intransigeant* munkatársának. Minden félreértés elkerülése céljából kijelentette, hogy Törökország európai háború esetén meg akarja őrizni szigorú semlegességét.

— Természetesen magától értetődő dolog — mondotta, — hogy országunk abban az esetben, ha a hadviselő államok megkísérlik, hogy tényleges nyomást gyakoroljanak Törökorszá-

A belga kormány továbbra is fenntartja a határbiztosító készenlétet

A behívott tartalékosokat kicserélik

Brüsszelből jelentik: A belga kormány kedden foglalkozott a belga határok biztosításának kérdésével. A nemzetvédelmi miniszter kijelentette, hogy az eddigi rendszabályokat egyelőre

fenntartják. A néhány hét óta folytonosan szolgálót teljesítő tartalékosok tehermentesítése céljából elhatározták, hogy a legénység egy részét újonnan behívottakkal cserélik ki.

A lengyel országgyűlés felhatalmazást ad az államfőnek törvényrendeletekkel való kormányzásra.

Beck külügyminiszter pénteken válaszol a Hitler beszédére. — A varsói német nagykövet Berlinből rövidesen visszatér állomáshelyére

Varsóból jelentik: A kormány törvényjavaslatot terjeszt az országgyűlés elé az államfői hatáskör kiterjesztéséről. Eszerint a lengyel állam elnöke felhatalmazást kap, hogy folyó év őszéig az országgyűlés megkérdése nélkül törvényerejű rendeleteket bocsáthasson ki nemzetvédelmi, gazdasági és pénzügyi vonatkozásokban. A pénzügyek tekintetében azonban a pénzürték változtatásáról az elnök nem rendelkezhetik.

A nemzetgyűlés pénteki ülése eie izgalmas várakozással tekintenek. *Beck* külügyminiszter ezen az ülésen fog válaszolni *Hitler* kancellár mult heti beszédének arra a részére, mely a német-lengyel viszonyról foglalkozott. Beavatott körökben úgy tudják, hogy a *Beck* beszédével egyidejűleg a berlini lengyel ügyvivő jegyzékét is fog átnyújtani a német birodalmi kormánynak.

Mollke varsói német nagykövet jelenleg Berlinben tartózkodik. Azonban Varsóba való visszatérését a közeli órákban várják s bizonyosra veszik, hogy még a *Beck* beszéde előtt megérkezik a lengyel fővárosba. Hogy még e beszéd elhangzása előtt a német nagykövet érintkezésbe lép-e *Beck* külügyminiszterrel, arról nincs biztos tudomás.

Varsóból jelentik: *Moscicki* lengyel köztársasági elnök rendeletet adott ki, melynek értelmében a nyugállományú tartalékosok és népfőlkelők számára előírt katonai gyakorlatok tartamát 4 hétről 10 hétre emelik fel.

A lengyel kérdés állása a német és olasz sajtó szerint

Berlinből jelentik: A keddi estilapok annak a véleménynek adnak kifejezést, hogy a helyzet továbbalakulásáig elsősorban az angol és francia kormányt terheli felelősség, mert az ő befolyásuktól függ, hogy milyen magatartást tanúsít a lengyel kormány. Lengyelországnak mindenestre vigyázni kell, mert az angol és francia befolyás nem szolgálja a lengyel érdekeket.

A félhivatalos *Börsenzeitung* felhívja a lengyel közvélemény figyelmét arra, hogyan szoktak elbánni a nagy demokráciák a velük

Székrekedés és aranyéresfájdalmak

ellen **Leo-Pills**-megbízható, rendszeres és fájdalommentes hatása és tökéletes ártalmatlansága miatt, valamint, mert hosszabb ideig tartó használat mellett is mindig azonos hatása — esztendőnk óta a legjobban bevált. Kapható: 20 vagy 60 labdacsoport tartalmazó csomagolásban.

Leo-Pills

ra, el lesz szánva arra, hogy fegyverrel kezében vivja ki függetlenségének tiszteletben tartását.

A német hadihajók eltávoztak a Földközi-tenger nyugati szögletéből

Londonból jelentik: Azok a német hadihajók, amelyek a múlt héten spanyol és északafrikai Földközi-tengeri kikötőkbe futottak be, kedden délután a Gibraltári szoroson át nyugati irányba eltávoztak.

fenntartják. A néhány hét óta folytonosan szolgálót teljesítő tartalékosok tehermentesítése céljából elhatározták, hogy a legénység egy részét újonnan behívottakkal cserélik ki.

baráti viszonyban lévő kisebb államokkal. A *Nachtausgabe* óva inti Lengyelországot a francia kormány tanácsának megfogadásától is.

Rómából jelentik: A *Lavoro Fascista* berlini tudósítója szerint a lengyel kérdésnek rendkívül súlyos jelentősége van. Nem tagadható — írja a lap, — hogy Berlin követelései Varsóval szemben mérsékeltek és nem fenyegetik Lengyelország függetlenségét. Lehetetlen be nem látni, hogy egy 80 milliós nemzetnek joga van ahhoz, hogy szárazföldi összeköttetése legyen egyik legfontosabb tartományával.

A *Tribuna* visszautasítja a francia sajtó hangjából kicsendülő kívánságot, hogy Olaszország közvetlenül Lengyelország és Németország között. A francia lapok Olaszország helyzetét európai háború esetén kétségbeesettnek ígyekeznek feltüntetni és úgy állítják be, hogy Olaszországnak érdeke a háborút elkerülni. A francia sajtó azonban ezúttal is ábrándokban ringatja magát, — fejezi be a *Tribuna*.

Sir John Simon angol kincstárnok betérjesztette az új költségvetést, melyben jelentékeny adóemlések vannak. Ez a kép Sir John Simont a nevezetes ülés után ábrázolja.

Polyák István:

„Espozizione d'arte missionaria 1942“

Készülődés a missziós művészet 1942-ös kiállítására

Róma, április hó végén.

Az 1942-ös római világkiállítással egyidejűleg a Vatikán is nagyszabású, nemzetközi jellegű kiállítást rendez. Ez a kiállítás méltán fog csatlakozni a világkiállításéhoz, a műveltség olimpiászához, hiszen a műveltség koronáját, a művészetet fogja bemutatni, mégpedig legérdekesebb, legeredetibb alakulásában, a missziók mai művészeti fejlődésében. „Espozizione d'arte missionaria“ — a missziók művészetének a kiállítása valóságos hadi jelentés lesz a műveltség harcok frontjának legelőbbretolt állásából, a missziók világából. A kiállítás előkészítése már javában folyik.

Constantini bíboros, a hitterjesztő Kongregáció titkára, nem régen tartott egy előadást a rendezendő kiállítás alapgondolatairól és célkitűzéseiről. Az előadásnak különösen az a része volt érdekes, amely a keresztény gondolat nemzetekfelettségéről és mégis a nemzetiségek szelleméhez való hozzáismulásáról szólt.

A misszionárius az Evangélium magvetője. Ahol elhalad, lábnyomán mindenütt felvirágozik a keresztény műveltség. Ez a műveltség nem semmisíti meg a nemzeti géniust. Az új keresztényeket nem tépi ki nemzetiségük termékeny talajából. Ellenkezőleg: gazdagítja a nemzeti szellemet, fel-emeli a végtelenül gazdag eszmék birodalmába, ahol a természetes és a természetfölötti világ egymással ölelkezik. Ezáltal új, beláthatatlan lehetőségek nyílnak a nemzeti szellem kibontakozására is.

A művészet a műveltség egyik legszebb virága. A keresztény műveltség, ahol megveti a lábát, azonnal felvirágoztatja sajátos művészetét. Önmagában a művészet mindig egy, se nem keresztény, se nem pogány; azonban a tartalma szerint mindig jellemző sajátosságokat vesz fel.

A hit hirdető, aki az evangéliumi jóhírt viszi a pogányok közé, rendszeresen építő, tervező és díszítő is. Ő építi fel az első templomot és ő díszíti fel belső berendezésekkel. Már most itt merül fel az a kérdés, hogy ez a kezdő művészet importált legyen-e, vagy az ott talált művészetet használja fel?

A múltban ez a művészet többnyire importált európai sajátosságokat jelentett. Érthető is, mert a hit hirdetőnek a kezdetben sokkal sürgősebb és fontosabb tennivalói voltak, mint a művészet kérdése. Ma már azonban másként áll a dolog. Ma már nem engedhető meg egy gótikus templom Afrika pámái között, vagy a kínai, japán, vagy indiai építészeti környezetben. Azonkívül, hogy diszharmonikus hat, idegennek tünteti fel magát a vallást is, amelyet pedig éppen ellenkezőleg közelebb kellene vinnie a lelkekhez.

1925 döntő fordulatot jelent a missziók művészetének a kérdésében. XI. Pius pápa elérkezettnek látta az időt a kérdés elvi eldöntésére. Kimondja, hogy a keresztény művészet katolikus, egyetemes, mint az a gondolat, amelyet képvisel. Ezért még ugyanebben az évben megrendeztetni a Vatikánban a missziók és a keleti egyházak művészetének a kiállítását.

Ez volt az első lépés.

A második missziós művészeti kiállítás, amelyet 1942-re terveznek, már ezen a határozott úton jelent majd egy további lépést. Célkitűzését még maga a nagy missziós pápa, XI. Pius szabta meg Fumasoni Biondi kardinálshoz írt levelében:

„A művészet szolgáltatja az Egyháznak az istentisztelet legszebb, leggazdagabb eszközeit és gondolatait. Ezért az új kiállítás egy csodálatos tükör lesz, amelyben a különböző népek izlése tükröződik vissza és amely bőséges anyagot nyújt annak a gondolatnak a tanulmányozására, hogy a benszült művészet hogyan simul hozzá a hit hirdetéséhez.

A kiállítás megmutatja Krisztus Egyházának igazi katolikus, egyetemes lelkét, amely tiszteletben tartja minden nép művészetét, műveltségét, törvényeit és szokásait, ha azok nem ütköznek Isten szent törvényeivel. Az Egyház keletkezésétől kezdve Szent Pállal együtt mindig azt ismételte,

hogy csak a lelkeket akarja és ezért mindenkinek mindenévé lett.

A kiállítás ezenkívül azt is bebizonyítja, hogy mennyire kimeríthetetlenül gazdag a keresztény gondolat a művészet terén is és össze tudja hívni a közös Atya házába a különféle népek művészetét, hogy a szépség dícséretét zengjék a Magassághelinek.

Eleinte 1940-re tervezték ezt a kiállítást. Közbejött azonban a japán-kínai konfliktus. A kiállítás pedig nem nélkülözheti ennek a két fontos missziós területnek a bemutatását. Az 1942-ös római világkiállítás pedig, amelyen a Szentszék egy „Mostra Cattolica“-val vesz részt, kitűnő alkalom lesz arra, hogy ezt a kiállítást is megrendezzék. XII. Pius pápa legújabb utasításai csak megerősítik nagy elődje rendelkezéseit.

A missziós kiállításnak két főrésze lesz: a latin szertartású missziók művészet és a keleti szertartású művészet. A missziós művészet különösen újság lesz az érdeklődők számára. A Távol-Kelet kifinomult, szellemes művészetétől kezdve a feketék és az amerikai természetnépek kezdetleges, de őserőjű művészetéig. A művészet legkényesebb problémái kerülnek tanulmányozás alá. Az ember-tannal, fajtudománnyal foglalkozók, a művészek vizsgálhatják a műveltség kezdetleges fokán élő népek útját a magasabb életformák felé. A primitív formák elbájoló, friss természetessége és eredetisége talán arra indítana, hogy érintetlenül tiszteletben kell tartani őket. Azonban a gyermek, ha szép is, nem maradhat örökké gyermek. Ezért nincs ok aggodalomra, ha az egyetemes műveltség keretén belül ez a művészet is felfelé ível.

Az egyházi művészet számára feltétlenül tisztulási folyamatot fog jelenteni a kiállítás. Hiszen ma általános jelenség az idétlen, darabos, primitív formák alkalmazása. Igen, a gyűgöges kedves és helyénvaló a csecsemőnél, de türehtelen a felnőtt ajkán, aki mindenáron a pályába kívánkozik viszsza.

A bosszú

Írta: Kelemen Géza

A külön teremben fehérén nyújtóztott végig a terített vacsoraasztal. Az asztalkendők csücskei letykén meredtek az egymásra rakott tányérok mellett. Minden terítéknél három pohár csillogott. A nagy lámpák még nem égtek. Csak a konyha felőli bejárat fölött pislogott egy régifajta tizenhatos égő. A bejáratot hűtorszóval borított spanyolfal takarta. Mögötte két kisebb asztal állott a szükséges kellekekkel, a két asztal között elnyúlt karosszék, nagyon jó ez arra, hogy a többórás futkosásban kimerült pincérek néhány pillanatra megpihenjenek a spanyolfal védelme alatt.

— Uglátszik, Ferikém, nagyon korán jöttem... — hallatszott most a bejáratnál s nyomban előgurult Orbán szerkesztő úr gömbölyded alakja.

A tányérokat rakogató fehérkabátos pincér széles mosollyal felelt:

— Még legalább félóra eltelik az első vendég érkezéséig. Azt hittük különben, hogy szerkesztő úr nem is jön. Vendeles ügyvéd úr innen telefonált a szerkesztőségbe s azt mondták neki, hogy csak a tíz órákor érkező vonattal tetszik hazajönni. Meg is üzenté, hogy tessék nyugodtan felhasználni az előre elkészített és elküldött tudósítást. Az már ott van a szerkesztőségben...

— Csodálatos előzékenység! — fintorította el tömzsi orrát Orbán s beletelpevede az öreg karosszékbe, sört hozatott.

Az első és a második pohár közben elszundított. Nem csoda, három napig járta Budapestet anélkül, hogy lefeküdt volna. Ottani barátai közül az egyik nappal, a másik csak éjjel volt szabad. Adogatták kézzel-kézre, mint a stafétabotot. Gondolta, majd... a vonaton, de délután itteni

ismerős autója tünt fel a Körúton s igazán nem lehetett kosárral felelni a szíves meghívásra. Az alvából viszont nem lett semmi, mert az útítárs egész úton politizált.

Arra riadt, hogy felragyogtak az étterem nagy gömblámpái s krakogva befutott két vendég. Menekülni próbált. Nagyon régen volt, hogy ő elrejtőzve hallgatta ki gyanutlan emberek csevegését. De most az egyik érkező az ő nevét mondta s nem tudott ellentállni.

Az Orbán-ügyben igaza van Vendelesnek. Így nem lehet lapot csinálni — duruzsolta a hang. — Friss erők kellene. Vendeles már tárgyal is a kiadóval, összehoz valami nagyobb társaságot s városunk egyetlen napilapja megifjúl...

A másik elégedetlenül dörmögött:

— Ha pénz lenne, Orbán is tudna jobb lapot csinálni. Nálunk minden második közéleti ember azzal büszkélkedik, hogy fiatal korában újságíró volt, de egyszer összeállítottak szerkesztőbizottságot, rábízták a lapcsinálást s harmadnap nem jelent meg a lap. Különb is, mit akar ez a Vendeles? Idescöppent közénk s lassan félretol minden benszültöt. Azt se tudjuk, honnan jött, csak belibeggett zsakettben a város életébe s azóta akármilyen történet, mindig az élre lovagol, mindenütt ő az elnök...

— Előkelő összeköttetései vannak...

— Ugyan! Azért, mert valamennyi neves politikus Pistámnak, Bélusnak, Sanyinak emlegeti? Folyton azt hangoztatja, hogy nem kíván a legközelebbi választáson fellépni, pedig a kutya se kérte jelöltségre... Nem tudom, mit tervez ezzel a mai összejövetellel és a lappal. Ma biztosan újabb elnökséget vállal, telkérés nélkül.

— A laphoz valami rokonát akarja hozni...

A most már csoportokban érkező vendégek elsodorták a beszélgetőket. Bevonult jobbra-balra hajlongva Vendeles is. Bűvészmódra hintette mindenfélre a barátságot mosolyt, néha egyik-másik embert félrehúta s biztatón suttozta:

Már csak május 8-ig tart a

Budapesti Nemzetközi Vásár

1500 kiállító. 9 külföldi állam részvételével. — Saját rádióleadó állomás. - Divatszínház. - Számos ipari és közüzemi külön csoport.

50% utazási kedvezmény

Ervényes Magyarországon Budapestre április 18-tól, május 8-ig, vissza április 28-tól május 18-ig. A 37 külföldi államban érvényes vasúti és egyéb menetdíj-kedvezmények részleteit a vásárigazolvány ismerteti. Ervénves utlevél és vásárigazolvány felmutatása ellenében

vizummentes határátlépés április 18-tól május 8-ig.

A vásárvizum május 18-ig jogosít bárkit magyarországi tartózkodásra. **Vásárigazolvány** egyenként 120 lejért kapható a „Románia“ utazási iroda és a **Wagon Lits-Cook** iroda összes fiókjainál.

DR WILLER JÓZSEF BUCURESTIBEN MARRAD. Megírtuk annak idején, hogy dr. Willer József, a volt Magyar Párt bucaresti irodájának vezetője Lugosra költözött. Ez a híradás téves volt: Willer dr. Bucarestiben marad és továbbra is a Mica-palotában fog lakni. (Calea Victoriei 65.) Ugyszintén dr. Kis s Arpad ügyvéd címe is maradt Bucaresti, I. Calea Victoriei 65. Telefonszámuk is a régi 30209.

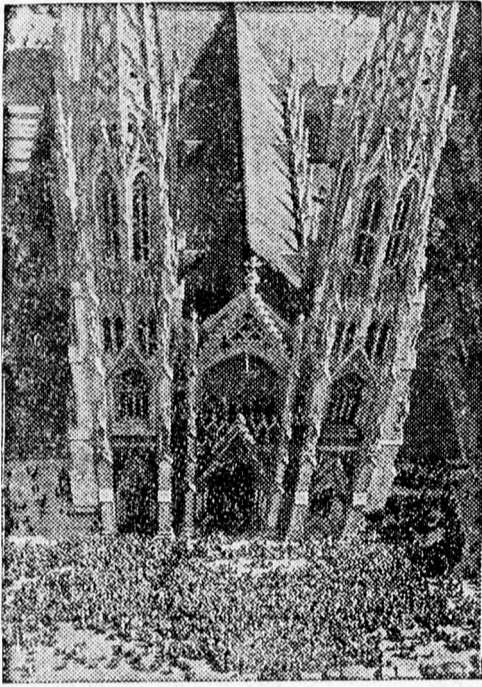
Felolvasóülést rendez a Pázmány Társaság

Kolozsvárról jelentik: Május 8-án, hétfőn, délután 6 órakor nagyszabású felolvasóülést tart a Pázmány Társaság, amikor Baráth Béla dr. professzor és Rass Károly nyugalmazott főgimnáziumi tanár, a Társaság rendes tagjai, lépnek a közönség elé.

Olvasóink jól ismerik a két erdélyi tudós nevét és műveiket, hiszen értékes írásaikat lapunkban is nem egyszer közölhettük. Dr. Baráth Béla professzor most hosszabb ideje az ösnyomtatványokkal foglalkozik a rendkívül sok értékes új adatot sikerült felkutatnia. Előadása is ezzel a rendkívül nagyérdekességű és hálás munkával foglalkozik.

Rass Károly az irodalomtörténet alapos felkészültségével megírt tanulmányát fogja felolvasni „Az állat az irodalomban” címmel.

A Pázmány Társaság májusi felolvasóülete előiradalmi és tudományos körökben is nagy érdeklődéssel tekintenek.

A Szent Patrik székesegyház Newyorkban, — egy felhőkarcolóról nézve. A székesegyház előtt a műséről kiözönlő tömeg látható

— Beszéltem az államtitkárral. Dini megígérte, hogy a fiad tavaszra állásban lesz...

— Jártam a vármegyénél. Jóska, a szakértő nem csinál bajt a munka átvételénél...

Azután valakit a lap dolgairól tájékoztattott:

— Minden rendben lesz. Orbánt egyelőre megtartjuk. Régi bútor és a felmondási idő alatt úgy is fizetni kell. Nem nagyon szeretem a fiút, túlságosan hizelgő. Folyton rólam firkál, talán érzi, hogy a sorsa nemcsak tőlem függ... Néha már nagyon kellemetlen ez a túlzott reklám. Nem mondom, tényleg küldöttség járt nálam, vállalnám-e a kerületet, ha az öreg elmegy, de viszont kamarai elnökségről is szó van...

Orbán szédülten tápáskodott fel a karosszékéből. Első gondolata a két gyerek volt. Ezeknek a kenyerre vesztet el, valami vasalt nadrágos unokaöccs kedvéért. Kisurran a konyhába keresztnél. Céltalanul kóborolt az őszi estében pihenő utcákon. Szerette volna elképzelni jövőjét, de akárhová nyúlt, mindenünnen a huszonhat éves nélkülvézéses robot bukkant eléje. Hát azért küzdött, hogy ez legyen a vége?

A pályaudvaron az esti vonat ontotta már az utasokat. Ez szébe juttatta a szerkesztőséget. Kedvetlenül állított be.

— Minden rendben van, — jelentette csillogó szemű munkatársa, egy lelkes egyetemi hallgató. — Csak a nagyvaosora kézirata von ott a borítékban. „Szigorúan bizalmas! Sajátkezűleg bontandó!” — kiabált az utasítás a cím mellől.

A borítékból. „Ugy van!” „Ugy van!” „Lelkes helyesítés!” „Percekig tartó taps” és hasonló tüzelésekkel tarkított Vendeles-beszéd hullott ki vele együtt sokhelyütt aláhúzott levél:

Kedves Barátom!

Nagy dolgok vannak készülöben! A vén salakbakter ügylátszik mégis megy a helyette jöhetnek én. Légy „indiszkrét” és ird meg, hogy ma újabb népes küldöttség kért fel az esetleges jelöltségre, de én még vonakodom. Nem ártana az ügyvédi ka-

Az európai sakktábla

A külpolitika mai sebes sodrában az az érzés az embernek, hogy pillanatról-pillanatra változik a helyzet. Valóban előfordul, hogy mire külföldről egy-kétnapos postai út után az idegen lap megérkezik, gyakran már egészen idejétmúlt a érdektelen, hogy mit mondott akárcsak három nappal ezelőtt az angol miniszterelnök, hiszen az események már továbbmozdultak és egészen új helyzet előtt állunk, amelyre már a tegnapi fogalmak sem illenek.

Ugyanakkor, ha a történelemre gondolunk, a legtöbbször azt látjuk, hogy a külpolitikának csak a részletkérdései örvénylenek folyton újszerű ké-

peket fölvető gyorsasággal. A külpolitikai kérdések alapjai valójában ugyanazok. A nemzetek nagyjából ma is hasonló célokért és ugyanolyan szükségéből folytatják külpolitikai küzdelmeiket, mint a régebbi századokban. Ennek a gyakran meglehetősen azonosnak az oka elsősorban a földrajzban található meg.

Európában öt olyan földrajzi fókusz van, amellyel végeredményben minden európai nemzetközi kérdés összefügg, ilyen a Rajna, a Visztula és a Duna tája, a cseh-morva medence s talán kissé túlzott leegyszerűsítéssel a Gibraltar—Suez-vonal.

A Rajna

A Rajna aránylag kicsiny folyam, mégis olyan erős természetes határ volt gyakran a történelem során, mint egyebütt egészen nagy hegyvonulatok. A római birodalom, a népvándorlás Nyugatról és Keletről itt találta meg határát s ha Nagy Károly birodalma végig a folyó mindkét partján terült is el, ez igen rövid jelenség volt, a német-római birodalom is csak úgy tudta határát e folyón túl tartani, hogy állandó küzdelmet kellett folytatnia a Rajnától nyugatra eső részekért.

Különösen nagy szerepe az újkor során jutott a Rajna, mikor a német-francia rivalitás kialakult és amikor az angol szigetország is egyre közelebb jutott a kontinenshez, tehát éppen a Rajna torkolatához, minthogy mind közelebb kellett is jutnia, részben, mert a közlekedési eszközök fejlődése térben közelebb hozta Angliát az európai kontinenshez, részben pedig azért, mert a francia és a német imperializmus kialakulása óta Anglia többé nem passzív, hanem aktív módon kénytelen szembenézni a kontinentális eseményekkel.

Napoleonról származik az a sokat emlegetett mondás, hogy a Rajna deltája olyan ágyú, mely Anglia gyomrába néz s innen ered az angol külpolitikának az a talán legfontosabb tétele, hogy a Rajna torkolatához nem szabad közel engedni nagy, erős és Angliát fenyegetni tudó népeket.

Igy vált a Rajna az európai politika legfontosabb súrlódó vonalává. Amikor Franciaország Belgiumnak magához való Anschlussát akarta kiterjesztetni, elsősorban Anglia ellenzésével kellett küzdenie, angol kéz segítette elő Hollandia és Belgium kettészakadását, hogy minél kisebb ha-

talmak üljének a Rajna torkolatától délre és északra s tudvalevően a világháborúba Anglia elsősorban azért avatkozott be, mert a német hadsereg Belgiumon át nyomult be Franciaországba és így az angol közvéleménynek külpolitikailag legújabbaktólabb rétegei is úgy látták, hogy Németország győzelme nemcsak Elzászt és Lotharingiát csatolná vissza a német birodalomhoz, hanem arra a Belgiumra, tehát arra a Rajna-torkolatára is kiterjedne a német befolyás, ahonnan az angol partokat a legközelebből lehet sakkban tartani.

Ha ilyen fontos angol szempontból a Rajna deltájától délre eső belga tengerpart, kevésbé, de még mindig messzemenő mértékben esik latba az angol külpolitikában az a tény, hogy ki rendelkezik a Rajna torkolatától északra eső holland tengerparttal. Hollandia fontossága ugyanis nem csupán abban van, hogy egy ott berendezkedő nagyhatalom szinte önműködően kiterjeszthetné uralmát Belgiumra és nemcsak az ad különleges szerepet Hollandiának, hogy az ő partjai is szembenéznek az angol szigetországgal, hanem az a tény is különös hadászati értéket kölcsönöz Hollandiának, hogy tengerpartja a legtöbb helyütt olyan sekély, hogy oda a tengeralattjárók befészkelhetik magukat anélkül, hogy a nagyobb csatahajók követhetnék őket. Ezen a partvidéken tehát szinte biztos fedezéket találnak az Angliát blokádozni akaró tengeralattjárók. Minthogy pedig Anglia ügylátszik, nem tud annyi élelmiszer- és nyersanyagartalékot összegyűjteni, amennyi huzamosabb háborúhoz kellene, világos, hogy minden angol kormány kénytelen vitális angol érdeknek tekinteni Hollandiának mindenki másnál való függetlenségét.

Ez az oka annak, hogy az igen gazdag, de katonailag meglepően gyöngy Hollandia fenn tudja tartani katonailag igen exponált és nehezen védhető helyzetben levő gyarmatbirodalmát. Ezt ugyanis nem a holland haderő, mely alig van, hanem Anglia védi, csakúgy, mint ahogy angol védelem alatt áll a belga és a portugál gyarmatbirodalom is.

A Rajnának ez az Anglia számára fontos szerepe magyarázza meg a közelmúlt hónapok némely diplomáciai és katonai eszmecserejét is. Januárban ugyanis francia lapok hírt keltezték, hogy Németország a gyarmati kérdés megoldását radikális módon kívánja rendezni. Hitler kijelentette, hogy Németország régi gyarmatait vissza akarja ugyan kapni, de ezekért háborút viselni nem akar. Minthogy azonban így a nyugati hatalmak elméletileg az idők végtelenségéig halogatnák a gyarmatok újabb elosztását, francia értesülések szerint a német kormány azt tervezte volna, hogy hirtelen megszállja Hollandiát és Svájcot, nem azért, hogy meghódítsa hanem csupán, hogy zálogként a birtokában tartsa mindaddig, amíg régi gyarmatait vissza nem adják. Hogy e zálog milyen hatékony lehetett volna, azt Hollandiára nézve már jelleztük s kézenfekvő Svájc katonai jelentősége is Franciaország felé.

A Hollandia és Svájc meglepetésszerű zálogbavételéről szóló hír alaptalanságára kár most szót vesztegetni. Ennek ellenére az erről szóló bizalmas híresztelések az angol és a francia kormány legbelsőbb köreiből is olyan ijedelmet keltezték, hogy még Chamberlain is, aki pedig már szinte közmondásos arról, hogy sokkal gyorsabban egyezik meg ellenfeleivel, mint saját társaival, bámulatos iramban kötött állítólag formális megegyezést a francia kormánnyal arra vonatkozóan, hogy akár Hollandiát és Belgiumot, akár pedig Svájcot érné ilyen kísérlet, Anglia és Franciaország közösen fegyveres erővel száll szembe ilyen esetleges akcióval.

marai elnökséget sejtetni. Azt is megírhatsz, hogy egyik pestkörnyéki város szeretne megnyerni polgármesterének. A következő napokon szintén eljehetsz egy-két szót magas állami megbízásról, eddigi önzetlen működéséről s hangulatos apróságokat kölhetsz (zokogva hálálkodó övegy stb.). Neked is felvirrad öreg fiú. Összehozok egy dohányos társaságot a lap továbbfejlesztésére... Levelemet olvasás után rögtön semmisítsd meg, nehogy illetéktelen kezekbe kerüljön...

— Vince bácsi! Vince bácsi! — kiabált Orbán felindultan a nyomda pincelejárata felé.

Hajlotthatú szedő cammogott elő, orrán drótkeretes szemüveggel.

— Mióta dolgozunk együtt, Vince bácsi?

— Ide s tova huszonhét éve... — dünyögött az öreg.

— Nahát, akkor nem kérdezni semmit! Józán vagyok, az eszimmel sincsen baj. Fusson ezzel a levéllel s ne sajnálja a kövér betűket. A teljes névaláírást címbetűkkel! Első oldal!

A csillogó szemű munkatárs sápadtan figyelt:

— Szerkesztő úr! Nem lesz ebből baj? Botrány?

— Botrány lesz, de baja csak annak, aki megérdemli!...

Másnap az egész város viharosan mulatott a levélen.

A lap rövidesen fellendült. Vendeles sürgősen elutazott.

... Két év múlt már el a híres eset óta. Egyik este távozás előtt Orbán szerkesztő úr odaszólt a helyettesének:

— És ne feledje el kolléga, azt a háromsoros hírt. „Vendeles állítólagos ügyvédet a budapesti rendőrség letartóztatta, mert előkelő összeköttetéseire hivatkozva, állászerzésért többektől pénzt fogadott el. Állást nem szerzett, a pénzt sem adta vissza.” Hozzuk apró betűvel és ne fűzzön hozzá semmit, elég annak a maga baja...

A cionizmus

A zsidók nemzeti mozgalmának történelmi fejlődése

(Második közlemény.)*

A megvalósulás kora

A nemzeti érzés lassan ébredni kezdett a zsidókban. Azonban, amíg az előző korban a zsidók cselekvési középpontja — amint említettük — Angliában és Franciaországban volt, most ez a központ Európa keleti felébe — Oroszországba toldott. Asszimilációra, beolvadásra itt sem gondoltak, — itt is csak a régi, öröklött szabadságvágy fűtötte őket, de szabadságot kívántak nemcsak a maguk, hanem az elnyomott orosz nép számára is. Szabadságmozgalmaik élén, mint a cionizmus korszakában — most is művelt és tudós egyéniségek állottak.

Elezer ben Jehuda és a két Gordon úgyszólván föltámasztották a héber nyelvet és ezzel hatékonyan befolyásolták a zsidók mindjobban és jobban éledő nemzeti zérzését. Ők voltak a megindító annak az erős héber mozgalomnak, amely később maga is a nemzeti eszme szolgálatába állott. Ezt a kort a cionizmus érzelmi korának nevezik és a kor nagy zsidó gondolkodóinak Hessnek, Leo Pinskernek és később Achad Haamnak műveiben a szentimentális kor minden jellegzetes vonását megtaláljuk; ezek a vonások azonban sehogy sem egyeznek a később kifejlődött gyakorlati cionizmussal.

A fenti munkák- és az oroszországi óriási arányú zsidóüldözések készítette Mohilvert (1824—1898) arra, hogy megalapítsa a „Sion barátai” — Choveve Sion nevű egyesületet. Az egyesület székhelye Varsó lett és tagjainak, híveinek a száma, úgy Oroszországban, mint a többi államokban mindjobban gyarapodott. Célul a palesztinai zsidó gyarmatosítást, a zsidók társadalmi színvonalának emelését, valamint a héber nyelv és a zsidó nemzeti eszme fejlesztését tűzte ki az egyesület. A véres zsidóüldözések hatása alatt erős palesztinai mozgalom indult. Az úttörők első csoportja megindult Palesztinába. Sokan követték őket, de szervezetlenségük, előkészületük hiánya, pénzügyi ne-

hézségek és más hatalmas akadályok nehezítették meg gyarmatosító munkájukat. Ez a nagy megmozdulás — bár volt némi gyakorlati eredménye is — rávezette a zsidókat arra, hogy igazi tartós és eredményes munkához nem elégséges egyedül az idealizmus és a hősiesség.

Rotschild mentesíti a telepesekeket az anyagi gondoktól

A legnagyobb reménytelenségben érkezett Rotschild báró segítségével. Azonban az ő emberbaráti elvei teljesen átalakították az akkori generációk szellemét. A telepesekeket a báró segítségével mentesítette az anyagi gondoktól és az erőfeszítésektől. A Choveve Sion most már háttérbe ment anyagi és erkölcsi támogatással, eddigi idealizmusát igyekezett biztosabb és komolyabb alapra helyezni. A különféle egyesületeket szervezni kezdték és az 1882-ben Kattovicban tartott értekezleten Pinsker kifejtette a modern cionizmus alapelveit. A kattovici konferencia határozata alapján létesítették Odessában az a bizottságot, amelynek az volt a kitűzött célja, hogy a Chibbat Sion különböző egyesületei között levő aránylati különbségeket megszüntesse és a Magas Porta engedélyét megszerezze a palesztinai telepítésekhez. Az utóbbi lépés nem járt eredménnyel. Ekkor jelent meg Pinsker röpirata, amely legelső alaki megnyilatkozása volt a politikai cionizmusnak. Pinsker röpiratában először hangoztatja a zsidó nemzeti állam szükségességét. A megvalósítás azonban már másra maradt. Nagy szolgálatot tettek ebben az időben a cionizmusnak azok a zsidó vezetők, akik a nyugati népeket igyekeztek megbarátoztatni a cionizmus elveivel. Legkiválóbb volt közöttük Nathan Bir-Baum, aki 1893-ban először nevezte a zsidók mozgalmát cionizmusnak.

A politikai cionizmus és Herzl tevékenysége

A zsidóság eddigi vezetőinek: Hessnek, Pinskernek, Achad Haamnak kétségkívül nagy érdemei voltak a cionizmus kifejlesztésében. A megvalósítás nagy munkája azonban Th. Herzl (1860—1904) nevéhez fűződik. Herzl volt az, aki egységet hozott létre a szétdarabolt zsidóságban, újraébresztette a lelkesültséget és reménységet, fölemelte a zsidó nép erkölcsi színvonalát és a palesztinai kérdést világpolitikai kérdéssé dagasztotta.

„A zsidó állam” című könyvében két csoportra osztja az emberiséget: a zsidókra és a más nemzetekre. A két csoport közötti feszültség vezetett a zsidók erkölcsi és anyagi helyzetének tarthatatlanságára. Ezt a feszültséget, ezeket az ellentéteket meg kell szüntetni — a kérdést meg kell oldani. A kérdés megoldása azonban a szétszóródás állapotában lehetetlen. Egyetlen célravezető eszköz — Herzl szerint — a zsidóknak külön államban való tömörítése. Ehhez azonban szükséges megszervezni a világ zsidóságát, meg kell nyerni a nagyhatalmak hozzájárulását és tárgyalni kell velük arról, hogy a zsidók külön államának garanciát nyújtsanak, majd aztán meg lehet kezdeni a nagy tömegekben való telepítését. Herzl ezeket az el-

veket kifejtette Hirsch bárónak is — és kérte elveinek megvalósításához a báró anyagi segítségét. A báró azonban megtagadta a támogatást, mert a cionizmusban kizárólag politikai célokat látott és észrevette azt az óriási különbséget, amely az előző kor idealista eszméitől Herzl terveit elválasztotta.

Másfelől is akadályok tornyosultak Herzl terve elé. Amíg a keleti zsidóság nagy tömegei általában magáévá tették Herzl terveit — a politikuskok és a rabbik hallani sem akartak „A zsidó állam” című munkában kifejtett elvekről. A nyugati zsidóság körében Herzl terve mellett csak a zsidó intellektuelek és a középosztály nagyon kis csoportja foglalt állást. Az asszimilálódott zsidók, a zsidó kozmopoliták, a liberálisok és a szocialisták a legerőteljesebben kikelték a külön zsidó állam terve ellen. Herzlnek a műve szakadást okozott a judaizmusban. Őt azonban ez sem tántorította meg. Három irányban dolgozott tovább: Demokratikus alapon egy szervezetet létrehozni a Kongresszus vezetése alatt, — folytatni a tanácskozásokat a nagyhatalmakkal a telepítések területi rendezésére és végül pénzügyi szervet létrehozni terveik számára.

A cionista Kongresszus

Herzl legnagyobb teljesítménye kétségkívül a cionista Kongresszus létrehozása volt. Ez a Kongresszus lett a zsidó nemzeti politika legfőbb alakulata és a zsidó nép akaratának képviselője.

Az 1897-ben Báiban megtartott első kongresszus megszövegezte a cionizmus alapgondolatait: visszatérni a judaizmushoz és visszatérni a zsidó államhoz. A judaizmus alatt, azonban kizárólag a zsidó közösség külső tényezőit, tehát nem a zsidó vallási eszméket értették. Ez a kongresszus határozta el azt is, hogy a cionizmus Palesztinában

* Első közleményünk a Magyar Lapok április 30-iki számában jelent meg.

látja a zsidó nép jövő otthonát, a zsidó nép törvényes és hivatalos otthonát. A telepítés megkezdése előtt Herzl a terület kérdését óhajtotta rendezni. Ebből a célból megbeszéléseket kezdett Abdul Hamid török szultánnal. Abdul Hamid azonban Herzl terveit kivihetetlennek találta. 1902-ben El Arisch dolgozott ki egy megvalósíthatóbb tervet. 1903-ban az angolok ajánlatára az afrikai Ugandát tanulmányozta Herzl zsidótelepítés céljára. Ez a terve már nem találkozott a nagy zsidó tömegek vágyával, akik előtt most már Palesztina állott egyetlen megoldásként.

A különféle tervek összeütközése belső válságot okozott a Kongresszusban, elannyira, hogy a

hatodik kongresszuson 1903-ban több delegátus távozott a Kongresszusból. 1904-ben, éppen a cionizmus legválságosabb napjaiban, július 3-án, meghalt Herzl Theodor.

Győza gyakorlati cionizmus

Herzl halála után, a hetedik Kongresszus világhírességet hozott az álláspontok tömegében. Kimondta az Uganda-terv helytelenségét és határozottan állásfoglalt Palesztina mellett. A terv megvolt, a határozat megvolt, de a megvalósítás még mindig messze állott. D. Wolfsohn, Herzl utóda, szembetalálta magát a gyakorlati cionizmus híveivel, akiknek élén Dr. Ch. Weizmann állott. Weizmann mindenekelőtt a szilárd alapot akarta megvalósítani és csak azután folyamodni a politikai garanciákért. A nyolcadik cionista kongresszuson 1907-ben a gyakorlati cionisták szabadon kifejehték nézeteiket. Ez a kongresszus eredményezte a jaffai koncessziós központot, amelyik alapjául szolgált a későbbi Tel Avivnak. A kilencedik kongresszuson 1909-ben lemondott Wolfsohn. Utódja Otto Wartburg lett, akivel véglegesen a gyakorlati cionizmus hívei kerekedtek felül. A világháború részben késleltette a munkálatokat, bár a központi iroda Jakobson és Motzkin vezetése alatt Kopenhágában tovább működött. Munkáját segítette a konstantinápolyi összekötő iroda. Ez alatt az idő alatt Weizmann és Sokolow tevékeny politikai akciót fejtettek ki Angliában. Ennek az akciónak legnagyobb eredménye az 1917-iki Balfour nyilatkozat volt. Balfour lord angol külügyminiszter ebben a Rotschildhez intézett emlékeztető nyilatkozatában ismerte el a zsidók Palesztinához való jogait. 1919 februárjában zsidó küldöttség jelent meg a békeértekezleten. A küldöttség, amelynek tagjai Weizmann, Sokolow és Usischkin voltak, azt kérte a békeértekezletől, hogy Palesztinát nyilvánítsák zsidó állammak. Két év múlva, 1921 februárjában Palesztina a brit birodalom mandátumos területe lett és ezt a mandátumot a Népszövetség is megerősítette.

Néhány gyors följegyzés, néhány megvilágosító adat — és elérkeztünk a cionizmus jelenkorához.

A cionizmus nagy ügynökségei — a Keren Hayessod és a Keren Kayemet — 1922-ben Jeruzsálembe tették át székhelyüket, hatalmas területeket vásároltak Palesztinában, megindult az ipar, megindult a kereskedelem, felépültek az iskolák.

Bizonyos, hogy a zsidók munkája valóban intenzív és termékeny volt Eretz-Izraelben. És valóban úgy látszott, hogy a legutóbbi londoni tárgyalásokkal véglegesen beteljesül a zsidók álma. Azonban csak „úgy látszott”, mert a londoni tárgyalások nem hozták meg a zsidóknak a végleges elrendezést, nem oldották meg a palesztinai kérdést. Mikor azonban a mostani tárgyalások eredménytelenségére gondolunk, nem szabad elfelejteni azt, hogy a zsidó gyarmatosítás talán egy kissé gyorsított is volt. Beszélnek ugyan Palesztina rendkívüli „felszívóképességéről” és „felszívási időpontokról” és úgy tudják, hogy ezeknek a rendkívüli tényezőknak a közrejátszásával az 1919-ig bevándoroltakat már fölszívta Palesztina. Azt sem szabad elfelejteni, hogy Palesztina nem volt lakatlan terület a cionisták beözönlése előtt sem. Vagy talán körvadászattal akarják kiirtani Palesztina területéről az arabokat, akik tizenöt évszázad óta lakosai ennek a területnek? Ez a módszer talán kissé radikális és veszedelmes volna? Nem. A zsidóknak pillanatnyilag meg kell elégedniük azokkal a nagy és gyors sikerekkel, amiket eddig elértek és békében kell élniük az arabokkal, ugyanúgy, mint a cionisták előtt bevándorolt zsidók teljes egyetértésben meg tudtak élni az arabok mellett. Ha ezt teszik, — meg vagyunk győződve, hogy ismét javulni fognak az állapotok és újabb bevándorlásra kaphatnak engedélyt.

Mégegyszer hangsúlyozzuk, hogy nagy tévedés volna a palesztinai kérdést egynek gondolni a zsidó kérdéssel... Zsidó barátainktól pedig, ha megengedik, csak egy kis türelmet kérünk. Semmi mást. De vajjon a türelmem... erénye-e Izrael népének?

Fordította: Marjalaky Tibor.

(Folytatása következik.)

CRONIN

világhírű munkái:

Réztábla a kapualatt füzve 185 lei
kötve 238 „
Ezt látják a csillagok füzve 314 „
A kalapkirály I., II. kötve 324 „

DANTE KIADÁS

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Heföldön: Egész évre 900, félfévre 450
negyedévre 225, egy óra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félfévre 25 P, negyedévre 15
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekkszámánk száma: 80.037

Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr. Sulyok István.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Elénk szél, változó felhőzet, helyenként, főleg északon eső, zivatar, a hőmérséklet alig változik.

MÁJUS 7-ÉN KEZDI MEG BÉRMAUTJÁT MÁRTON ÁRON RÓM. KATOLIKUS PÜSPÖK. Gyulafehérvárról jelentik: Erdély új római katolikus püspöke május 7-én Kolozsvárra érkezik és itt osztja ki a bérmlás szentségét. Az előzetes útterv szerint a főpásztor Kolozsvárról a székelyföldre utazik és ott végig látogatja a katolikus egyházközségeket. A püspök bérmlásútja során mind a három székely megyét bejárja.

Halálozás. Temesváron elhunyt Horváth Ferenc ismert, tekintélyes építész, ötvenöt éves korában. Gyázolják felesége, született Szuhancs Anna, leánya Sonnenschein Anna, számos testvére és kiterjedt rokonsága.

PAZSITNY BONAVENTURA SÜLYOS BETEG. Arad. Saját tud. Kedden reggel Aradon városzerte elterjedt a híre annak, hogy Pazsitny Bonaventura dr. romániai minorita rendfőnök hirtelen megbetegedett és néhány óra múlva, a déli órákban, az állapota annyira aggasztó lett, hogy a minorita rend-család tagjai már elkészültek a legtragikusabb fordulatra. A minorita rendfőnök betegágyához több neves aradi orvost hívtak, akik megállapították, hogy a veséből eredő mérgezés támadta meg a szervezetet. Kámforinjekciókkal és érvágással igyekeztek a beteg állapotát könnyíteni. Dr. Pazsitny Bonaventura egészségi állapota végre a kora délutáni órákban valamit javult, azonban a kezelő orvosok véleménye szerint még mindig komoly aggodalomra adhat okot a súlyos mérgezés, amely alattomosan támadta meg a szervezetet.

Zürichi zárlat. Párizs 11.79 félé, London 20.84 háromnegyed, Newyork 445.12, Brüsszel 75.80, Milánó 23.42 félé, Amsterdam 237.40, Berlin 173.62, Szófia 540, Varsó 83.75, Belgrád 10, Bucaresti 325.

MEGNYILT A MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉG BUCURESTI IRODÁJA. Bucarestből jelentik: A romániai Magyar Népközösség ideiglenes elnöke, Bányi Miklós gróf, a fővárosban titkárságot állított fel, hogy a Népközösségnek állandó megbízottja legyen Bucarestben, aki kapcsolatokat tart fenn a kormányval. A bucaresti titkárság vezetésével dr. Mikó Imre, volt kolozsvári ügyvédet bízták meg, aki a Nemzeti Ujjászületési Arcvonal főtanácsának is tagja. A bucaresti iroda, melynek címe: Calea Victoriei 128-a, etaj II. Telefon 4-58-29, tegnap megkezdte működését.

Ismeretlen körülmények között kigyulladt a szatmári fogház egyik melléképülete. Saját tud. Titokzatosnak látszó ügyben indítottak szigorú nyomozást a szatmári hatóságok. Tegnap délután eddig még meg nem állapított okból kigyulladt az ügyészségi fogház istállója, amely a fogház épület tözomszédegyében áll. Az istálló csaknem zsumfolva volt szénával és szalmával. A gyulékony anyag pillanatok alatt lángborította az egész épületet és tartani lehetett attól, hogy a tűz a fogház épületére és a Szabó-féle bérpalotára is átterjed. Szerencsére a tűzoltók, akik a szomszédban székelnék, percek alatt a helyszínen teremték és megkezdtek a veszélyeztetett épületek mentését, ami sikerült is. A gazdasági épület azonban porig legett. A kár mintegy 30 ezer lei.

Temetések. Tincau János 82 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése csütörtökön délután 3 órakor lesz az 57. utca 19. sz. háztól. — Kiss József nyugdíjas 77 éves korában Nagyváradon a Pasteur-u. 119. alatt telhunyt. Temetése tegnap délután volt. (Erdélyi „Concordia“.)

Roosevelt legidősebb fia ellen bűnvádi eljárás indult. Newyorkból jelentik: Hatalmas feltűnést keltett a washingtoni igazságügyminisztérium közleménye, amely jelenti, hogy az államügyészség a minisztérium utasítására bűnvádi eljárást indított a trösztellenes törvény megsértése címén az United Artist filmvállalat ellen. A vállalat négy képviselője között ugyanis, akik ellen az eljárás megindult, a jelentős első helyen említ James Rooseveltet, az elnök legidősebb fiát, aki a múlt év végéig az elnök jobbkeze és első magántitkára volt és januárban vált meg ettől az állástól, midőn a filmvállalat igazgatója lett.

Bucsu a Mosóczy-telepen. Arad. Saját tud. A Mosóczy-telepi római katolikus templom búcsuját és oltáravatási ünnepét hatalmas tömeg jelenlétében tartották meg. Az aradi és a külvárosi templom hívői körmenetileg vonultak fel a Mosóczy-telepi templomhoz, ahol dr. Lakatos Ottó szentszéki tanácsos, aradi plébános celebrálta az ünnepélyes szentmisét. A mise után avatták fel az új Szűz Mária oltárt és a hófehér márványból készült Mária-szobrot, amely Juhász Zoltán fogadalmi ajándéka. Juhász Zoltán még 1935-ben megfogadta, hogy ha 10 esztendőes kislánya felgyógyul súlyos betegségből, hófehér márványból készült Mária-szobrot állít fel. Most, amidőn elkészült a Mosóczy-telepi új Szűz Mária oltár, teljesítette a fogadalmát és megbízta Rácz József fiatal aradi szobrászt, aki művészi módon elkészítette a fogadalmi szobrot. A fiatal tehetsége szobrászművész hét hónapig dolgozott a Mária-szobron, sőt az oltár tervezését és az oltárt díszítő faragványokat is izélesen remekbe készítette. A megható oltáravatási ünnepségen is több száz főnyi tömeg vett részt.

BRAZILIÁBAN SZTRÁJKOLNAK A ZÁLOGHÁZAK. Rio de Janeiról jelentik: Brazília zálogháza kimondták a sztrájkot, mert Vargas elnök külön rendelettel 12 százalékra korlátozta az elzálogosított tárgyakra adható kölcsön legmagasabb kamatát, továbbá a jutalékokat és lezárolási díjakat. A zálogház-tulajdonosok azt állítják, hogy a 12 százalékos nem elég folyó kiadásai fedezésére.

Súlyosan elítélték a társait kifosztó üzvegyi erdómunkást. Csikszereda. Saját tud. Román Gheorghe szatmármegyei illetőségű erdómunkás az egyik üzvegyi fakitermelő cégnél állott alkalmazásban. Bérfizetés alkalmával Jacobin Teodor, Gregan Grigore és Popa Dumitru társaival betörték az üzemi kintinba és időközben kezdték. Román tartózkodott a nagybótt ital fogyasztástól és így elérte, hogy amikor társai holttestek voltak, még akkor is teljesen józan volt. Ekkor hazakísérte társait és Jacobintól 2300, Gregantól 890 és Popa Dumitrutól 1100 lei készpénzket ellopta. A nyomozás alkalmával a lopott pénzösszegek megkerültek és teljes bizonyítékot szolgáltatottak a tagadásban lévő Román ellen, úgy hogy a napokban megtartott tárgyaláson a törvényszék a vizsgálati fogságban lévő Román Gheorghet egyévi elzárással és kétezer lei pénzbüntetéssel sújtotta.

A volt temesvári városvezetőség elleni bűnperben a főügyészség dönt

A büntetőtanács nem tárgyalta az ügyet

Temesvár. Saját tud. A Suciu Adrian volt városi főmérnök elleni per főtárgyalásán tudvalevőleg az ügyész számos városi tisztviselő s végül az egész volt időközi bizottság, valamint Cimponeriu Virgil dr., városi főügyész ellen vádat emelt. A törvényszék erre az egész ügyet

az ítéltábla mellett működő büntetőbíróshoz tette át, amely előtt a napokban kezdtek meg a tárgyalást. Jelentették azt is, hogy Enescu Vlad táblai helyettes főügyész a tárgyalás megkezdésekor azon jogi felfogásának adott kifejezést, hogy a vádnak megelőző vizsgálat nélkül való kiterjesztése nem egyeztethető össze a büntető perrendtartás előírásaival. Az ügyet előbb a vádtanács elé kellett volna utalni.

Az ítéltábla mellett működő büntetőbíróshoz kedden délben hírdette ki ebben a nagy bűnperben a maga döntését. A büntetőbíróshoz figyelembe véve a táblai helyettes főügyész jogi álláspontját, kimondta, hogy az ügyet nem tárgyalja, illetve annak valamennyi iratát döntés végett a főügyészséghez teszi át.

A büntetőbíróshoz egyben kimondta, hogy az időközben Coman Agoston volt főpolgármester, Farcasanu Nicu volt városi időközi bizottsági tag és Austerweil Rezső, a Gyapjuipar igazgatója részéről beterjesztett kérelmet, hogy a törvényszék által elrendelt vagyoni zárlatot feloldják, elutasítja.

Tökéletes hatása miatt legelismertöbben nyilatkozhatok a Gastro-D. gyógyszeröl...

írja nekünk Zamhoff Ottó földbirtokos, Poiana Blenchi (Ofic. Gălgău, jud. Somei), október 10-iki soráival, majd folytatja:

...nagyon kérem, sziveskedjenek postafordultával egy üveg Gastro D-t utánvéttel tuloldali címre küldeni. Mint a multban, ugy most és ezentul is a legelismertöbben nyilatkozhatok az Ön gyógyszeröl, mert még minden esetben, akinek ajánlottam, elérte a legtökéletesebb hatást. Kérem a küldeményt lapom vétele után azonnal elküldeni. Meleg üdvözléttel maradok mindenképp tisztelö hive"...

Gyomor- és bélbetegségekben szenvedök nagy tömege fordul hozzánk nap-nap után hasonló köszönö és másoknak ajánló leveleivel, akik a Gastro D. ma már közkinccsö vált gyógyszernek köszönhetik egészségüket.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, Bucaresti, Calea Victoriei 124.

Álaros bandita kirabolta a pestszenterzsebeti pályaudvari pénztárt. Budapeströl jelentik: Kedd este a pestszenterzsebeti MÁV pénztárhelyiségébe egy 37 év körüli férfi állított be. Kezében revolvert tartott, arca kendövel volt letakarva. Az ismeretlen férfi a pénztárkészletet követelte és kést dobott oda, hogy vágják el a telefonszinört. Kérésének eleget tettek. A bandita 170 pengövel épen távozni készült, amikor Nagy Imre rendör figyelmes lett a történetekre és odafutott. A bandita két lövést adott le a rendörre, akik mindkét golyó eltalált. A súlyosan megebesült rendörnek még volt annyi ereje, hogy a menekülö bandita után löjjön, de annak sikerült elmenekülnie. A beérkezö vonat személyzete fedezte fel a történetet. A rendörseg megindította a nyomozást.

AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁGI LISTÁKBÖL KIMARADTAK JELENTKEZÉSE. Nagyvárad. Saját tudósítónktól. Az állampolgársági névsorból tudvalevöleg országszerre sokan kimaradtak. Ezeknek az összeírása, jelentkezése országszerre most van folyamatban. Nagyváradon május 10. a jelentkezési határidö. — Vidéki tudósítónk jelentései szerint Máramarosszigeten május 15-ig kérhetik fölvételüket a szükséges iratok mellékelésével azok, akik kimaradtak az állampolgári listából. Déván május 8-ig lehet jelentkezni, Csikszeredán pedig május 6-ig kell jelentkezni az állampolgársági listákból kimaradt, de 1918 december 1-én illetőséggel bírt egyéneknek.

TÁMOGATÁST KÉRTEK A VÁROSTÖL AZ ARADI VAKOK. Arad. Saját tud. Az aradi vakok küldöttéje járt az aradi városházán és az egyre sanayarubb állapotokra való tekintettel városi segély kiutalását kérték. Dr. Bejan Romulus alpolgármester fogadta a vakok küldöttéjét és megígérte, hogy a városi költségvetés módosítása során gondoskodnak majd az aradi vakok támogatásáról is.

Elsöáldozási

emléképek,

két színben, csinos, izléses kivitelben, kapható kiadóhivatalunknál.

A nagyobb méretűek (18×27 cm.) ára 2'50 lei, a kisebbméretűek (14×23 cm.) ára 1'50 lei.

Helyszíni riport a Holban utcáról,

ahol a kolozsvári teherautó belerohant egy üzletbe

Nagyvárad. Saját tud. Lapunk tegnapi számában beszámoltunk arról a megdöbbentő szerencsétlenségről, amely kedden a koradélelőtti órákban történt a General Holban utcában. A rombdöntött üzlet előtt még most is feketén hullámszik a kíváncsi tömege és izgatottan tárgyalják a gépkocsiszerencsétlenség körülményeit.

A mézárószület porrázúdott külső falával úgy áll ott a házsorok elején, mint valami tragédia szabadtéri színpada. A két fehér pultot óriási erővel hátranyomta a súlyos kavicsal telt hatalmas gépkocsi, a tőke egészen a falhoz lapult — és mindent belep az összetört vályogfal porja és göröngye. Valóban tragédia színhelye volt kedden délelőtt a kis üzlet és csak a Gondviselésen mult, hogy a szomorújáték nem végződött tömeges halálesséttel.

Bár más körülmény is közrejátszott, — a szemtanúk elbeszélése szerint a szerencsétlenség legfőbb okozója a gondozatlan úttest volt és — mint már megírtuk, — az úttesten éktelenkedő hatalmas gödrök térítették ki eredeti irányából a gépkocsit.

Csodálatos, hogy a város, milyen kevés gondot fordít erre a nagyforgalmú utcára. Ennek az utcának a teherforgalma különösen az utóbbi időben sokkal nagyobb, mint akármelyik várad utcáé — és a gyalogforgalma sem áll a belvárosi utcák mögött. És mégis, a kocsit valószínűleg veszedelme a kocsitengelyeknek, míg gyalogjárója egyáltalán nincs! Van ugyan halvány megkülönböztetésül a Holban utca két oldalán valami járdának csufolt sáv, de ez a gyalogjáró abban különbözik a kocsitúttól, hogy a kocsitúton, ha más nem, legalább „krumplikó” van. — míg a gyalogjárón még ez sincs. Régen szórbhattak a gyalogjárónak nevezett útra néhány szekér homokot meg kavicsot, de ennek is csak az emléke él már a környék lakóinak emlékezetében.

Külön élmény esős időben a Holban utcára

és az utca környékére ellátogatni. Nem hiába neveztek ezt az utcát egykoron Széles utcának, mert az utca szélteben és hosszában egyebet nem lehet látni, mint sarat és vizet. Amilyen széles az utca olyan széles sár és víztenger fogadja azt, aki véletlenül erre merészkedik. Aki ismerős a dörgéssel, az a házak falához lapulva igyekszik átkelni, mert itt egy kicsit magasabb a talaj. De két ember itt sem fér el egymás mellett. Egyiknek a sárba kell lépni — és jaj ilyenkor a fényesretakarított uricépőnek meg a leheletnyi női cipelőnek. Bizony életveszélyes itt a járás nemcsak a járműveknek, hanem a szegény gyalogosoknak is.

A Holban utca közepén, mint valami kis sziget terül el a piac. A város jövöltából ennek a piacnak a területét is éppen nemrégiben kibébitették meg — semmibeveve a környék lakosainak tiltakozását. A helypénzt és az illetékeket ezen a piacon is szigorúan beszédi a város. Arról azonban már elfelejt gondoskodni, hogy aki megfizette a helyéért annak hát helye is legyen a piacon. És arra sem gondolnak az illetékecs, hogy a környék vásárlóközönsége sem legyen kénytelen a szűk sorok között szorongani. Pedig talán egy kis jóakarattal lehetne segíteni a Holban utcai bajokon még azon is, hogy esős időben ne lépje el a piaci árúrok portékáit a víz és a közönségnek ne kelljen sárbanhempergetett élelmicikket vásárolni.

Gondolom erre azt mondják, hogy nem mindig esik az eső. Igaz is: de amikor nem esik az eső akkor meg olyan por van erre felé, hogy bármelyik alföldi falu büszke lenne rá...

Hát ez a helyzet a Holban utcán és a Holban utca környékén. A Körös legszebb hídjának hídfőjénél. Figyelmébe ajánljuk ezt a környéket az illetékes városi közegeknek — és reméljük, hogy az itteni adófizető polgárok sérelmei rövid időn belül jóakarati orvoslást nyernek.

laky.

Agyonlőtte magát egy bucuresti festőművész. Bucurestiből jelentik: Tegnapi délután, Voda Caragea-utcai lakásán revolvérrel agyonlőtte magát és meghalt Iorgescu-Yor P. festőművész. Iorgescu-Yor a fiatal festő generáció egyik leghíresebb tagja volt és halálát az egész fővárosi művész-világ mély részvétellel gyászolja. A fiatal festőművész gyógyíthatatlan betegsége miatt vetett véget életének. Nem érdekelt, hogy a fiatal művészek a napokban nyílt meg a kiállítása a „Salonul Oficial”-ban és egyik képe vasárnap este egy gyertyától tüzet fogott és elégett.

A MAROSPARTI STRANDON SZERENCSETLENÜL JÁRT ARADI URILEÁNY EMLÉKMŰVÉNEK FELAVATÁSA. Arad. Saját tud. Az elmúlt év augusztusában mélyreható megrendítő szerencsétlenség érte Tribitioni Traian aradi iparfelügyelő leányát, Feliciát, a 16 éves leány a Marospartii katonasstrand közelében felmászott egy vas-traverze, amely a magasfeszültségű villanyáramot vezető drótokat tartja. A fiatal leány, aki országos viszonylatban is, a legkitűnőbb sportoló volt, véletlenül hozzáért a villanyáramot vezető dróthoz és holtan zuhant le. A tragédia városzerte a legmélyebb megdöbbenést váltotta ki. A tragédia által mélyen lesújtott szülők most a Marospartján, ott, ahol Tribitioni Feliciát a halálos szerencsétlenség érte, most emlék-keresztet állítottak fel. A művészi kivitelű emlék-kereszt felavatásán hatalmas tömeg jelent meg.

Hirdetmény. Nagyvárad város polgármesteri hivatala a következő hirdetményt tette közzé. A ezarvasmarha- és lótulajdonosok beírhatják állataikat a községi legelőre a polgármesteri hivatal gazdasági irodájában I. emelet 29. szám alatt, minden munkanapon a hivatalos órákban. A beiratáskor a következő díjakat kell fizetni: 1. Legeltetési és őrzetési díj a nagy ezarvasmarhák számára 410 lei. 2. Legeltetési és őrzetési díj borjúk számára 200 lei. 3. Lovak legeltetési díja 300 lei. 4. Ezonkívül 20 lei biztosítási díj minden nagy állatért és 10 lei biztosítási díj minden növendék állatért egy éves koráig. — A legeltetés az Olszig, Salca és Orasul-nou községek határában lévő legelőkon történik. A közlekedésen és házhelyeken való legeltetés szigorúan tilos. Azok, akik a tilalom ellen vétnek s azok, akik beiratás nélkül külföldi állataikat a községi legelőre 500 eitől 5000 lei-ig terjedő pénzbírsággal sújtják.

A szatmári Szamos-hídról a folyóba vetette magát egy munkanélküli. Saját tud. Kedden a déli órákban egy Veréb Sándor nevű 45 éves munkanélküli, a járókelők szemelátára, felkúszott a Szamos-híd egyik ívére, ahonnan a mélybe vetette magát. A hídnál szolgálatot teljesítő katonák és rendőrök azonnal csónakba szálltak és az öngyilkosjelölt után eveztek. Verébet az Orszé féle strand előtt sikerült beérni és még élve partra huzták. A mentők kórházba szállították, ahol magához tért. Veréb a rendőrségi közegek előtt elbeszélte, hogy már hosszabb idő óta munkanélküli van s a nélkülözések elvették az életkedvét. A szerencsétlen ember javára több jószi-vű egyén gyűjtést indított.

Gázálarcot csak engedéllyel bíró gyár árusíthat. Bucurestiből jelentik: A légi és tengerészetiügyi minisztérium közli az érdekeltekkel, hogy az 1939 január 30-iki Monitorul Oficialban megjelent a gázmaszkok beszerzésére vonatkozó törvény értelmében valamennyi magánvállalat köteles személyzete számára a nemzetvédelmi minisztérium által megállapított típusú gázmaszkokat beszerezni. A megrendeléseket a gázálarcot vételárának teljes kiegyenlítésével egyidejűleg a központi betegsegélyező pénztár, vagy annak fiókjainál kell eszközölni. Ezeket a gázálarcot az „Antigaz” és „Sarogaz” társaságok gyárai szállítják, más gyárak nem készíthetnek és előzetes sem szedhetnek fel gázálarcot készítése céljából. Más gyárak csak a légi és tengerészetiügyi minisztérium engedélyével gyárthatnak a jövőben gázálarcot.

ELITÉLTÉK A PHÖNIX FUTBALLCSAPAT EGYIK JÁTÉKOSÁT. (Kolozsvár.) Mint ismeretes az elmúlt évben Szerómi Sándor, a nagybányai Phönix futballcsapat játékos a NAC-cal vívott játék szünetében a játékosok öltözőjében megsértett egy esendőrkapitányt. Mintán Szerómi akkor katonai szolgálatot teljesített, függelmsértés címén került a kolozsvári katonai törvényszék elé. A vádat képviselő ügyész két évtől öt évig terjedő elzárást kért a vádlott futballjátékosra. Mircea Georgescu védőügyvéd határos beszéde után azonban a törvényszék megváltoztatta a vád növelését és mindössze 2000 lei pénzbüntetésre ítélte tiszteletlen magatartás címén.

* Alkalmi a vízvezeték és szivmükö-dőse rendetlen, úgy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyű székélést, ha reggel éhgyomor-ra egy kis pohár természetes „Ferenc József” ká-serüvizet iszik. Kérdezze meg orvosát.

Megindult a légiforgalom

Arad. Saját tud. Május elsején Arad város is belekapcsolódott a nemzetközi légiforgalomba. Április 30-ikán tért vissza a Douglas típusú YR-PIF, az óriási utasszállító repülőgép, amely a LARES román légiforgalmi társaság egyik legnagyobb befogadó képességű, legmodernebb gépmadara. Az YR-PIF Bucurestiből: Arad—Budapest légiforgalmi állomások érintésével Berlinbe repült próbára. A próbarepülés, amely utasok nélkül történt meg, a legkitűnőbbben sikerült, úgyhogy május elsején már megkezdődött a rendszeres posta és utasforgalom a német főváros és Bucuresti között.

Május elsején a délelőtti órákban kezdődött meg ugyancsak a légiforgalom az Arad—Temesvár—Turnu-Severin—Craiova—T. Măgurele—Bucuresti légvonalon is. Az arad-eselái repülőtéren leszálló utasszállító repülőgépeket, a repülőter parancsnoka, Bărbulescu kapitány a légiforgalmi társaság alkalmazottai és néhány katonai, polgári előkelőség ünnepélyesen fogadta. Az Arad—Kolozsvár—Csernovitz légvonalon a forgalom csak későbbi időpontban indul meg.

Csikmegeyi rövid hírek. Saját tud. Virág Ignác tölgyesi gazdálkodó is abba a bűncselekménybe esett, mint annyi sok székely társa: eladta a lefoglalt tárgyakat. Adótartozásba Virágnak két lovat foglalta le a végrehajtó. Virág úgy okoskodott, hogy eladja ugyan a lovakat, de kifizeti az adótartozását és akkor nem lesz semmi baj. Nem így történt. Hiába tette Virág bírói letétbe az adótartozás összegét, a végrehajtó nem találta meg az árverés napján a két lovat és kész is volt néhány hét múlva a törvényszék ítélete: Virágot lefoglalt ingóvagyon elikkasztásáért hathavi elzárása sújtotta. — Szabó Jakab madfalvi gazdálkodó észrevette, hogy bárányai közül egy hiányzik. Nyomozni kezdett és kiderítette, hogy a bárányt Silló Péter vasutas tulajdonította el. Silló azzal védekezett, hogy a bárány „önként” kinalkozott fel neki, mikor az udvarára erőszak nélkül bejött. — Bálint József tünadji gazdálkodót bizalmasan feljelentették, hogy éjszaka gabonából eldugott helyeken palinkát főz. A csendőrség tetten is érte. A törvényszék Bálintot a kihágást jegyzőkönyv alapján háromhavi elzárással és huszezer lej pénzbüntetéssel sújtotta. — Mandrea Ioan és Telea Simion máramarosmegeyi illetőségű famunkások az OFA gyergyószentmiklósi fűrésztelepén dolgoztak. Valami tekintetben nézeteltérés támadt közöttük, mire Mandrea súlyosan összeeszurkálta társát. A törvényszék Mandreát nyolchavi fogházzal sújtotta.

Adományok a bucuresti magyar diákbálra. Az idei téli szezon kiemelkedő bali eseménye volt a bucuresti magyar diákbál, amelyre — mint a most elkészült elszámolás mutatja — a következő adományok folytak be: 5000 lei: Aradi Magyar Bál. — 2000 lei: Bárdossy Laszlo Bucuresti. — 1500 lei: Pethó István Carpinisi. — 1075 lei: Botfalusi cukorgyár. — 1000 lei: N. N. Bucuresti, Blaskó Pál Bucuresti. — 750 lei: dr Bogdan Stefan Bucuresti. — 600 lei: Pacha Agoston Temesvár. — 530 lei: Marosvásárhelyi Római Katolikus Főgimnázium. — 500 lei: dr Szász Pál Kolozsvár, Szappanyos József Nagyvárad, dr Fekete Andras Kézdivásárhely, özv. Weer Györgyné Gorbó. Szent István Társulat Bucuresti, dr Krausz Mor Bucuresti, N. N. Bucuresti, Klósel Oszkár Rastolita, báró Aczél Ede Kolozsvár, gróf Bethlen György Kolozsvár, Aradi Római Katolikus Liceum tanári kara, Márton Aron Kolozsvár, Koller Viktor Brassó, Marosvásárhelyi Református Kollégium Tanári Kara, Marosvásárhelyi Református Nőszövetség, Leszállító Bank Marosvásárhely, Takarékpénztár Marosvásárhely, Dávid János Marosvásárhely, dr Péterfi István Marosvásárhelyi Sztárai Mihály Livada, gróf Haller Jenőné Ceta tea de Balta, Kánya György Angyalos, Erdélyi Bank Temesvár, Magyar Általános Hitelbank Braseó, báró Bánffy Dániel Ciugurel, dr Kovács Andras Kolozsvár, dr Balogh Elek Torda, gróf Dégenfeld Miksa Ardu-Sat, Vörös Pál Brassó, Magyar Általános Hitelbank Temesvár, Prohászka Ödön Fiai Temesvár, Korber Testvérek Nagyszentmiklós, Kamaryt és Méder Rt. Brassó, Transzilvania Bank Kolozsvár, Kemény Testvérek Nagyszalonta, Balogh Ferenc Nagyszalonta, dr Simon Gyula Temesvár, Temesvári Általános Hitelbank, Industria Minei SA. Temesvár, Datky Árpád Nagyszalonta, Erdélyi Bank Nagyszalonta. — 200 lei: Brassói Római Katolikus Nőgyűlés, Lapadó RT Kolozsvár, dr Inczédi Joksmán Ödön Kolozsvár, Erdélyi Bank Kolozsvár, Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank, Mezőgazdasági Bank Kolozsvár, Temesvári Bank, Banca de Scout S. P. A. Temesvár, Prassel Miklós Temesvár, Magyar Nőgyűlés Temesvár, Fábri Ferenc Resita, br. Solymossy Tibor Mocreá. (Folytatjuk.)

Tavaszi színek

Nagybányáról

Nagybánya, május hó.

Az ember másutt érzi, itt látja a tavaszt. Nehány héttel ezelőtt a természet arca hófehéren, hatalmas dermedtségben, mozdulatlanul pihent, ma azonban már fel-fel csillan az élet színe. A hegylécok színeiben olyan gazdagok, mint a festő összemázolt palettája. Fehér kevés van rajtuk, csupán a Rozsály és a Guttin ormain leng a tél zászlaja. A kikelet diadalát semmi sem akadályozhatja meg, mert azt isteni törvények írják elő.

*

Ha az ember egy-két napra ide vetődik, élményekkel gazdagodva mondhat búcsút a bányavárosnak. Nyitott szemmel sokmindent észre lehet venni. Először az az éles ellentét tűnik fel, amely Nagybánya és Szatmár között jelenleg fennáll. A megyeszékhelynek csak az a néhány központi hivatal adja meg a jelentőségét, amelyet még nem vittek el onnan. Szatmárnak már sem ipara, sem kereskedelme nincsen. Ez meglátszik az emberek és a városon magán is. Az utcák kihaltak, a piac kedvtelen, minden vonatkozásban lehangoltság érzékelhető. Nagybanán mindennek pontosan az ellenkezőjét tapasztalhatjuk. Új gyártelepek épülnek, a magánosok, a vasúti állomás és a veresvári bánya környékén, modern házakat emelnek, az állam szintén építkezik és a város is kezdi összeszedni magát. A vasúthoz vezető főutcának legszebb helyén tető alatt van a bányaiskola, amely egyetlen ilyen intézménye az országnak. Hatalmas, kétemeletes épület, a modern és a román stílus keveréke. A város belseje felé haladó idegent azonnal megkapja és valósággal lenyűgözi. Állítólag húsz millió leibe kerül, tízet már befektettek.

A Nemzeti Bank fiókja előtt a rettenetesen elhanyagolt útról aszfalttal burkolt műútra ér a kocsi. Hosszú élettelen út után ez a munka a hivatalos város első teljesítménye. Eddig mintegy négyezer méternyi készítették el, de a munkát ebben az évben tovább folytatják. A régi Felsőbányai-utca szintén aszfaltburkolatot kap. Száz méter hosszúságban el is készültek vele. A Főter rendszert befejezték. Büszke lehetne rá akármelyik nagyváros. Az utcákat egész nap pirosra lakkozott gépkocsi öntözi. A szemét fuvarozása is gépkocsival történik. Mind a haladás jele ez...

*

A ligetben javában folyt a tavaszi munka. Május elsőjére mindennel el kellett készülni. Nagybanán május havának első huszonegy óráját nemcsak a munka megbeesülésének, hanem a tavasz csodálatának és a megújulás örömeinek is szentelik. A liget sétányaira ezen a napon kerültek ki a hófehéren festett kényelmes padok s szép időben felöltött nyári ruhájukat a város leányai. A komoly természetjárás szintén május elsőjén kezdődik. A hegyek, a Fokhagymás, a Plestyor, az Almás-rét, a Bódi-tó és még egy tuat kirándulohely megtelik leányokkal és férfiakkal, fiatalokkal és idősebb emberekkel, akik a jó levegőért, a madarak örömtől remegő énekéért és a kispatak csobogásáért rajonganak.

Ki a virágot szereti, az rossz ember nem lehet. A költő szava az ősi bányavárosban igazi értelmet nyer. Az erdélyi Barbizon legegyszerűbb gyermeke is rajongva csüng a természetben, de ez lelkiükön, gondolkodásukban és egész életükön meglátszik.

*

A gazdasági élet erőteljesebben duzzad. Még az utóbbi események sem rontották az üzleti életet. Sőt, az élelmiszerpiacon hatalmas fellendülés tapasztalható. A gyakorlatra idevezényelt katonák egy részét Nagybanáról és a közelvidékről élelmezik, ami a forgalmat szinte megkétszerezte.

A Phoenix kifejlődése után most a Petroşani kezd izmosodni. Munkásainak száma egyre nő. A lakberek emelkednek, mert sok a beköltözött. Az ország minden részéből jönnek a szakmunkások és a kisegítők.

A Láposvölgyi mangán-bányák közeli megnyitása és a régi vasútvonal várható üzembehelyezése új reményeket ébreszt.

A bányásznegyed muskátli háza, a tiszta, gondozott, gerendás szobák már várják az üdülőket, akik ebben az évben bizonyára kevesen látogatnak ide. Nagybanaya ugyanis elvesztette üdülőváros jellegét és ezzel együtt a vasúti kedvezményt is.

Milyen kár volt a fejlődésnek ezt a szép összhangját ilyen kedvezőtlen intézkedéssel megzavarni!

(b. l.)

KÖZGAZDASÁG

Bujoiu nemzetgazdasági miniszter bejelentette, hogy Románia ismét megkezdte az amerikai adósságok fizetését

A román-német gazdasági egyezmény nem gátolja a más államokkal való gazdasági kapcsolatokat

Bucurestiből jelentik: A bucaresti kereskedelmi és iparkamara időközi bizottságának beiktatása alkalmából Bujoiu nemzetgazdasági miniszter beszédet mondott, amelynek során bejelentette a román kormány elhatározását, hogy újra fizetni kezdi az Egyesült Államokban lévő román érték-papírok szelvényeit és tárgyalásokat kezd a hadiadósságok fizetésének folytatására, amit tudvaleg a Hoover-moratórium következtében annakidején felfüggesztettek.

— Ez a tény — mondotta a miniszter — hozzá fog járulni országunk hitelének a nagy és baráti amerikai köztársasággal való megújításához. Románia jelentős anyagi áldozatok ellenére is, amelyeket ezek az adósságfizetések megkívánnak, nagy hasznát fogja látni annak, ha az Egyesült Államok érdeklődése ismét az ország felé

irányul és új gazdasági kapcsolatok létesülnek.

Bujoiu nemzetgazdasági miniszter nyilatkozott a román-német gazdasági egyezményről is, amely, mondotta, teljes mértékben tiszteletben tartja Románia gazdasági akciószabadságát és az egyenlőség elvét. A németekkel csak olyan területeken fogunk együttműködni — folytatta a miniszter —, ahol ez szükségesnek látszik. Az egyezmény egyáltalában nem lesz hátrányos Romániának más államokkal való kereskedelmi csereviszonyaira.

A román-francia gazdasági egyezménnyel kapcsolatban kijelentette Bujoiu miniszter, hogy az nagyobb lehetőségeket biztosít az árucseréforgalomnak úgy a mennyiség, mint pedig az érték tekintetében és megkönnyíti a hátralékos összegek kiegyenlítését.

Az amerikai készletek felhalmozódása válságot idéz elő a pamutpiacon

Az USA három megoldást választ a krízis levezetése érdekében

Különböző okok egy húsznapos időközben a pamut árának olyan mérvű csökkenését idézték elő, amilyenre már hosszú ideje nem volt példa. Az amerikai kormány által kölcsönműveletekkel átmenetileg demobilizált pamutmennyiség 11 millió bálára tehető. Ezen mennyiség felül még tetemes készleteket tárolnak, annyira, hogy

a világ összes pamuttartalék-többlete ma kb. ugyanarra becsülhető, mint a normális fogyasztás.

Ezen hatalmas készletek elfogyasztására jelenleg remény nincsen, hiszen a konjunktúra nem kedvező oly mértékben, mint arra fenti mennyiségek feldolgozására szükség volna. A német árukra kivetett 25%-os büntető vámnak minden bizonnyal megjön az ellenhatása. Németország ma 85.7 millió lélekszámmal olyan nagy kultúrájú és így magasabb igényű fogyasztóteréget jelent, amelynek nyerspamutfogyasztása számottevő tényező. Nehezen képzelhetjük el azt, hogy az amerikai kormány fenti lépésére Németország fokozott vásárlásokkal felel.

A krízis leküzdésére Amerika három tervvel foglalkozik. Az első terv elgondolása szerint azoknak a farmereknek, akik 20—75%-os termőterület-csökkenésre hajlandók, a saját meghitelezett pamutteleik egy részét „vissza-eladnák.” A tervnek jóoldala, hogy a belső gazdasági életben oldható meg, de megoldását szinte lehetetlenné teszi az a tény, hogy a jelenleg tárolt mennyiség felének ilyen módon történő átadásához kb 115 millió dollár kell. Ezt az összeget ma sokalják, mert a fokozott fegyverkezés mellett, a jelenlegi hatalmas árnyú munkanélküliség (12 millió ember) is súlyos terhet ró az államháztartásra.

Háborús háttérre van a második tervnek. Ez ugyanis a háborús nyersanyag-tartalékolás számára vásárolt gumi- és ónmennyiségek kiegyenlítésére nyerspamuttal ad hoc kompenzációt kíván létrehozni. A terv eléggé jónak tekinthető, de korlátozott lehetőségeket ad csupán, hiszen a számbavehető országok textilipara nem képes milliós bálás tételek feldolgozására, már csak azért sem, mert a népesség vásárlóerejének irányvonalának növekedése ma csak tündérmese lehet. Nagyon sok függne attól is, hogy a pamut ára miként alakulna ebben a konstrukcióban.

Regény ujdonságok:

Bagyi: A kiválasztottak, kötve . . . 173 lei
Tóth: Pénztár 9—2-ig, kötve . . . 202 "
Foster: Amerika álma, füzve . . . 148 "
Kenneth: Északnyugati átjáró I, II.
füzve . . . 297 "

A legkönnyebben keresztülvihető, de a maga egyszerűségében döbbenetesen veszélyes az az elgondolás, amely szerint az amerikai kormány az exportált pamuttelek után prémiumot adna. Ez a terv igen súlyos lépés, mert első esete annak, hogy a hivatalos amerikai körök azzal a gondolatl foglalkoztak, hogy az exportot támogatják. Teljesen inkonzekvens volna ez például azért is, mert a német árukra kirótt büntetővámokat éppen exporttámogatások engedélyezése miatt léptették életbe.

Nagyon erősen ellenzik a délamerikai államok ezt a tervet és pedig azért, mert a pamut ezekben az országokban a kávé, stb helyére lépve, a mezőgazdaságnak szerény, de állandó és méltányos hasznot nyújtott. Abban a pillanatban, amint a pamut világpiaci ára USA-viszonylatból olcsóbb, mint az egyéb, hasonló jellegű pamutok, a délamerikai pamuttermelők katasztrófa előtt állanak, mert kormányaik nem képesek követni szerényebb anyagi erejükkel az USA-at az exporttámogatások engedélyezése terén. Erre az USA-nak pedig tekintettel kell lennie, mert harci politikája az utóbbi években fontos feladatnak tekintette a német-olasz és japán ipar kiszorítását a délamerikai piacokról. (Köztudomás szerint pl. Németország kitűnő kompenzációs megállapodásokkal nyersanyagait nagyrészt délamerikai államokból szerezte be.) A délamerikai államok kormányainál történő szimpátiagyűjtésnek pedig kevés eredménye volna, ha ugyanakkor a pamuttermelők százezrei koldusbotra jutnának.

Marosvásárhelyen csökkent az üzleti forgalom. Marosvásárhely. Saját tud. A nemzetgazdasági miniszteriumnak leírata érkezett a marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamarához, amelyben a miniszterium a legutóbbi események következtében előállott gazdasági helyzet iránt érdeklődik. A kamara vezetőségének megbízásáról dr Máthé János felkereste a kereskedőket üzleteikben és érdeklődött a kereskedelmi élet tendenciáiról. Egyidejűleg összehasonlítást tették abban az irányban, hogy milyen volt a tavalyi március és április havi forgalom, szemben az ideivel. Az eddig így beszerzett adatok szembetűnően mutatják a forgalom csökkenését és a kereskedelmi élet pangását.

A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

APOLÓ: SPORT ÉS SZERELEM.
DORIAN: AZ ÁLARCOS EMBER.
CORSSÓ: NEM TUDLAK FELEDNI

LEGUJABB

Gafencu külügyminiszter Belgrádban

A jugoszláv sajtó megleghangu cikkeiben foglalkozik a látogatással

Belgrádból jelentik: Gafencu román külügyminiszter pénteken érkezik Belgrádba. A jugoszláv sajtó megleghangu cikkeiben foglalkozik Gafencu küszöbönálló jugoszláviai látogatásával. Hangoztatják a lapok, hogy a látogatásnak tájékoztató jellege van. Gafencu beszámol a jugoszláv külügyminiszternek az európai körútja során szerzett tapasztalatairól, Cincár-Markovics jugoszláv külügyminiszter pedig a velencei és berlini tárgyalásai során szerzett benyomásairól tájékoztatja a román

külügyminisztert. A két külügyminiszter találkozásánál szóba kerülnek mindazok a fontos kérdések, amelyek ma Közép-Európát érintik, valamint a Hitler kancellár legutóbbi nagy beszéde után előállott helyzet.

Potemkin orosz külügyi népbiztos meghosszabbította ankarai tartózkodását Ankarában. Potemkin, helyettes külügyi népbiztos elutasította és a török-orosz tárgyalások a legnagyobb titoktartás mellett tovább folynak.

Chamberlain levelet intézett választóíhhoz

Megmagyarázta, hogy miért van szükség a védkötelezettség behozatalára. — A háborút nem hiszi küszöbön állónak

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök az egyik burminghami kerület választóíhhoz intézett levelében a következőkben magyarázza sorozási kötelezettség bevezetését:

— Elhatározásunk célja nem háború viselése, hanem megakadályozása. Az utóbbi hetek aggasztó európai eseményei elkerülhetlenné tették, hogy biztosítékokat adjunk Lengyelországnak, Görögországnak és Romániának ama szándékunk komolyságának zálogául, hogy segítségükre sietünk, ha függetlenségüket támadás érné. A hadkötelezettségi terv csak ideiglenes jellegű. Elhatározásunk nem azt jelenti, mintha azt hinnék, hogy a háború küszöbön áll. Ellenkezőleg azt jelenti, hogy el vagyunk tökélyve; megteszünk minden lehetőt, hogy elég erősek legyünk az önvédelemre és a béke megőrzésére.

A Financial Times szerint Chamberlain csütörtökön fontos nyilatkozatot tesz a parlamentben a kötelező katonai szolgálat bevezetéséről Észak-Irországnak.

A berlini angol nagykövét nem terjeszt elő javaslatokat a német kormányra

Londonból jelentik: Henderson berlini angol

nagykövét — minden ellentétes kormánnyal szemben — nem kapott újabb utasítást kormányától, hogy a német kormánytól bizonyos javaslatokat előterjesszen. A Daily Telegraph diplomáciai szerkesztője szerint a nagykövethöz nem juttattak el a külügyi hivatal részéről újabb utasításokat, hanem Henderson tevékenysége jelenleg főként arra összpontosul, hogy a visszatérése óta Berlinben szerzett benyomásairól jelentéseket küld az angol kormánynak.

Anglia Danzig kérdésében nem befolyásolja Lengyelországot

Londonból jelentik: Az angol sajtó tiltakozik az ellen, hogy befolyást akarna gyakorolni a lengyel kormányra a danzigi kérdés megoldására vonatkozólag. A Daily Telegraph diplomáciai szerkesztője megállapítja, hogy az angol kormány teljesen szabadkezvet engedett a lengyel kormánynak ebben a kérdésben. Az angol kormány álláspontja az, hogy Danzig és a korridor kérdésében valamint bármely más, tisztán lengyel területeket érintő kérdésben Varsó illetékes annak megállapítására, hogy veszélyeztetve vannak-e Lengyelország létérdekei vagy sem.

Véglegesen megszavazták a magyarországi új zsidótörvényt

A házfelosztás és az új választások kérdése a képviselet ötházban

Budapestről jelentik: A képviselőház szerdai ülésén az egyeztető bizottságnak a zsidótörvény javaslatra vonatkozó határozatát nagy többséggel elfogadták. Darányi Kálmán házelnök megállapította, hogy a ház a zsidótörvény javaslatot letárgyalta és a megállapított törvényszöveget további alkotmányos eljárás végett átteszi a miniszterelnökhöz.

A képviselőház következő ülését csütörtökön délelőtt 10 órakor tartja.

Interpellációk során Sulyok Dezső, a visszacsatolt területek képviselőinek mandátuma ügyében szólalt fel. Házfelosztás esetén ugyanis az új választás még nem terjed ki a Felvidékre és Kárpátaljára. Miután a felvidéki képviselőknek a nemzetgyűlésbe történt meghívása csak a parlament folyó ciklusára szólt, az a helyzet áll elő, hogy a jelenlegi helyzetben az újonnan visszacsatolt területek nem kapnának képviseletet az országgyűlésen. Ezért szerinte szükséges, hogy még ez a parlament mondja ki, hogy a meghívás a törvényhozáásban a következő ciklusra is érvényes.

De megoldható a kérdés olyan formában is, hogy az új képviselőház újítsa meg a meghívást.

Teleki Pál magyar miniszterelnök jelentést tett a berlini utról Horthy kormányzónak

Budapestről jelentik: Horthy kormányzó szerdán délután 12 órakor kihallgatáson fogadta a Berlinből hazatért gróf Teleki Pál miniszterelnököt. A kormányzói kihallgatás után a kormány tagjai minisztertanácsra ültek össze. Délután a külügyi bizottság tart ülést.

Berlinből jelentik: A magyar államférfiak hazatérőben a határról táviratot intéztek a német államférfiakhoz. Teleki miniszterelnök Hitlerhez, Csaky külügyminiszter pedig Ribbentrop-hoz intézett táviratában mondott őszinte köszönetet a szíves fogadtatásért.

Teleki miniszterelnök Berlinből hazatérőben a vonaton fogadta a Magyar Távirati Iroda munkatársait és a következőket mondotta:

— Németországban a legjobb benyomásokkal térek vissza, Hitler kancellár, a birodalmi kormány, Berlin város, sőt mondhatom, a német

főváros egész lakossága meleg és szívélyes fogadtatásban részesített bennünket, ami hű kifejezője a két nemzetet összekapcsoló harmonikus, baráti viszonyoknak. Megbeszéléseink, amelyeket Csaky külügyminiszterrel együtt folytattam a Birodalom vezetőivel és amelyek felöleltek a két országot érintő valamennyi kérdést, az egymás érdekei iránti teljes megértés szellemében folytak le. Egyezményeket vagy megállapodásokat nem kötöttünk. Ez nem is volt látogatásunk célja. Erre különben a közöttünk fennálló bizalomteljes baráti viszony mellett nincs is szükség. A mi látogatásunk célja volt, azt elértük. A személyes kapcsolatok felvételét, a megbeszélések közvetlenségét s annak a légkörnek további biztosítását, amelyben a Duna völgyének ez a két, ezeréves országa él és kell, hogy éljen.

Lindberg ezredes az amerikai légügyi felkészítést elmaradottnak minősítette az európaihoz képest

Roosevelt elnök fia bírálja az apja politikáját

Párizsból jelentik: A francia közvélemény különös érdeklődéssel fogadta Lindbergh ezredes első nyilatkozatát az amerikai légügyi helyzetről. Egy washingtoni távirat szerint Lindbergh kijelentette, hogy az európai államok légügyi ügyei úgy műszaki, mint teljesítőképesség tekintetében túlszárnyalják az amerikai légügyi felkészítést. Lindbergh szakértők előtt tette kijelentését és hozzátette, hogy Amerikának a leg-sürgősebben meg kell tennie a szükséges intézkedéseket, mert különben öt évig is eltart, amíg elérik az európai államok aviaticájának színvonalát. Franciaországban eddig nagy bizalommal voltak az amerikai repülőipar teljesítőképessége és az amerikai légi segítség iránt. Annál inkább feltűntést keltett Lindbergh kijelentése, mert az ő véleményét a szakkörök is fontosnak tartják.

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök fia, aki több ízben bírálta atyja politikáját, rádióbeszédet mondott s ennek során többek között a következő kijelentéseket tette:

— Teljesen igazuk van azoknak, akik azt akarják, hogy az Egyesült Államok ne vegyenek részt semmiféle háborúban. A háború mozgó ereje mindig a kapzsiság.

Apróküldetések

Lakás szavanként 3 lej	Kiadó szép utcai szoba. Nagyvárad, Strada Moldova 25. szám.
SOBOA-KONYHAS LAKÁS június 1-re kiadó. Nagyvárad, Str. Axente Sever 12. szám.	Utcai kétezőbás, előszobás lakás, mosókonyhával, azonnalra kiadó. Nagyvárad, Strada Mihail Sorbul 11. szám.
Utcai szoba butorral vagy üresen kiadó. Nagyvárad, Str. Delavrancea 16. szám.	Adás-vétel szavanként 3 lej
Nyarálóknak kiadó Petőfi-utca végén Nagyvárad, Str. Luini-lor 14. alatt 1 butorozott szoba.	Elsőrendű főzőnő és egy fiatal lány elmenne vidékre főúri házhoz. Özv. Váradiné, Nagyvárad, Str. Vasile Stroiescu 25. sz.
Modern dió hálószoba butorok olcsón eladó. Nagyvárad, Str. Alexandri 47. szám alatt.	Allást nyec szavanként 2
Utcai putorozott szoba külön előszobával kiadó. Zilahiné, Nagyvárad, Bulevardul Regele Ferdinand 25. II. em.	Ügyes szobalányt elfogadnak Nagyváradon, N. Zsigau 44. szám alatt.
Kiadó udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, június 1-től. — Nagyvárad, Str. Brătianu 61. szám.	Hülánféle szavanként 3 lej
	A nagykarolyi Polgári Olvasókör vendéglője lakással együtt, szakembernek azonnal kiadó. Évi bér 15.000 lej. Italmérés! engedély szükséges. Értekezhetni Boros György kereskedővel, Nagykároly.